

నవతెలంగణ

25 ఏప్రిల్ 2021

దాదా నాహోబ్ ఫొల్కో భారతీయ సినీ చరిత్రకు హారిం

కాల్పుక కర్మక చైతన్య టిప్పి...

మే దినం త్వవం

షామీర్ పేట చెరువుకు వెళ్లే, Wood Sandpiper లు చక్కగా Fighting చేస్తూ నాకు భలే భలే ఫోటోలు తీసేందుకు అవకాశం ఇచ్చాయి కాబట్టి. ఇవి పిచ్చక కంటే కాస్త పెద్దగా ఉండే నీటి పక్కలు. ఏటిని waders అంటారు. అంటే, నీటి తీరాల్లో ఉండే పక్కలు. తీరం వెంబడి నాచు లో మేస్తూ ఉంటాయి. చాలా చలాకీ గా తల ఎగేస్తూ, మెడ పైకెత్తి చూస్తూ ఉంటాయి. ఈ రోజు రెండు పక్కలు యుద్ధం చేశాయి.

- ఎస్టాన్సి గోరా, 9492922492

కవర్ స్టోర్టింగ్

7 | కార్బుక కర్బుక చైతన్య దీపి... మే బినోత్వవం

- కొండూల వీరయ్య

శిన్న కథ...	
అత్తా కోడలు ఓ అమావాస్య	...5
	- కొమాలి భరత్
ఈ వారం కవిత్వం...	
పచ్చబోట్టు!	... 12
	- బిక్కి కృష్ణ,
రేపటి ఆశ్క్రే...	
	- శీ సాహితి,
సందర్భం...	
భూగోళాన్ని పునరుద్ధరించాం!	... 14, 15
	- అం. విక్రమ రెడ్డి
కథ...	
మహాలక్ష్మి ఐపిఎస్/ఐపిఎస్	... 16
	- మండవ సుబ్బారావు
నెమలీక...	
గంట కట్టేదవరు?	...20
	- పేట యుగందర్
ప్రత్యేక వ్యాసం....	
దాదాసాహేబ్ ఫోల్డ్	
భారతీయ సినీ చరిత్రకు హిరో	
	...22
	- హాచ్. రమేష్బాబు
సమీక్షలు...	
జ్ఞానితాక్షరి ఈ లేఖాస్త్రాం	...26
	- బోల్లిమంతల వెంకటరమణ
“శ్రీ శ్రీ మహా ప్రసాదానం”	...26
	- జినుకల వెంకటేష్

మృత్యుఘోష

మృత్యుఘోషతో దేశం వణికిపోతోంది. భయానక పరిస్థితులలో దేశ ప్రజలు విలవిల్లాడుతున్నారు. రాజధాని డిలీ నుంచి దేశపు నాలుగు దిక్కుల్లోను కరోన విజ్ఞంభణతో జనులు పిట్టల్లా రాలిపోతున్నారు. బ్రతికున్న వాళ్ళంతా ఎప్పుడు ఏమవుతుందో అర్థం కాక బిక్కు బిక్కు మని బ్రతుకులీదుస్తున్నారు. రెండవసారి విరుచుకుపడుతన్న కరోనా మహామ్యారితో తరతమ భేదం లేకుండా మృత్యువాత పడుతున్నారు. ముఖ్యంగా యువకులు ఎక్కువగా దీనికి బలోతున్నారు.

రోగ తీవ్రత, వేగవంతమైన విస్తరణ ఒకటైతే, దాన్ని ఎదుర్కొవటానికి సన్నద్ధంగా లేక పోవటం, ప్రభుత్వ ఉదాసీన వైఖరి మరింత ముఖ్యము పెంచుతోంది. మార్చి నెల నుంచి కొద్ది కొద్దిగా పెరుగుతూ వస్తున్న రోగులు ఏప్రిల్లో ప్రపంచంతోనే అత్యధిక కేసుల దేశంగా మారిపోయింది. రోజుకు మూడు లక్షలకు పైగా కరోనా బాధితులు పెరగటం ఎక్కడా మనం చూడలేదు. దీనికి ప్రధాన కారణం ప్రభుత్వ నిర్దక్ష విధానాలే. ఒకటి ఐదు రాష్ట్రాలలో ఎన్నికలు నిర్వహించడం, రూలీలు, సభలలో లక్షలాది మందిని సమీకరించడం, నిబంధనలేవీ పాటించక పోవడం ప్రధాన కారణం. మునిసిపల్ ఎన్నికలు- రాష్ట్రాలలో జరిగే ఎన్నికలన్నీ ఈ ఉద్ఘాతిలోనే నిర్వహించటం ప్రజల ప్రాణాలతో చెలగాటం ఆడినట్టే వుంది. రోజూ వేలాది ప్రాణాలు పోతున్నాయి. చూస్తూ చూస్తూనే ఐదుగురు జర్మలిస్టులు రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలో చనిపోయారు.

ఇంకా దారుణమైన విషయమేమిటంటే కరోనా బారిన పడి అనారోగ్యంపాలైన వారికి ఆసుపత్రులలో పడకలు లేక, వైద్యం అందక ప్రాణాలు కోల్పోవడం అత్యంత దారుణమైన విషయం.

అంతేకాదు శ్యాసకు సంబంధించిన సమస్యతో ఆసుపత్రుల్లో చేరిన రోగులకు ఆక్సిజన్ అందించే పరిస్థితి కూడా లేకపోవడం, ఆక్సిజన్ కొరతతో అనేక మంది రోగులు అపవులు భాయటం మునుపెన్నడూ కనని విషయం. ఆర్ట్రీ ఆసుపత్రులలోనూ పడక దొరకక మాజీ ఆర్ట్రీ ఆఫీసర్ మరణించడం ఎంత దారుణమైన విషయం. మరి ఇంత క్లిఫ్పు పరిస్థితి ఎదురొచున్నప్పుడు ప్రభుత్వాలు ఏమీ చేయకుండా ఏదో ఉపదేశాలిచ్చి, విపత్తును అందరం కలిసి ఎదుర్కొవాలని ఒట్టీ మాటలు వల్లిస్తే ఏం ప్రయోజనం.

ప్రజలందరికి వాక్కిన ఇచ్చే ప్రయత్నాన్ని ప్రభుత్వం నిర్దక్షం చేసింది. మన దేశం ఉత్సత్తు చేస్తున్న మందును ఇతర దేశాలకు ఎగుమతి చేసింది. ఇప్పుడు వ్యాక్సిన్ కొరతతో నానా ఇఖ్యంది పడుతోంది. అంతేకాక వ్యాక్సిన్ రాష్ట్రాలకు అందజేయడంలోనూ వివక్షత చూపుతోంది. రాష్ట్రాలే కొనుక్కోవాలని బాధ్యత నుంచి తప్పుకున్నది. కరోనా కోసం పీఎం కేర్నీ నిధిని ఏర్పాటు చేసిన ప్రధాని వాటిని ఆపద సమయంలో ఖర్చు చేయకుండా, వైద్య ససాకర్యాలు పెంచకుండా చోద్యం చూస్తున్నాడు. చూసే చూసే సుప్రీంకోర్సు సైతం ప్రభుత్వాన్ని చివాట్లు పెట్టి, కేంద్రం వైద్య ప్రణాళికను సిద్ధం చేయాలని ఏర్పాట్లను పర్యవేక్షించాలని, వైద్య ఎమర్జెన్సీ ప్రకటించాలని సూచించే వరకు మొద్దు నిద్రలో తూలుతుండడం ప్రజల పట్ల ప్రభుత్వాలకున్న బాధ్యతారాహిత్యాన్ని చాటుతోంది.

కరోనా విజ్ఞంభణ కన్నా ప్రభుత్వ నిర్దక్షం, బాధ్యతలేమి తనం ఎక్కువ ఇక్కట్లను తెచ్చి పెడుతున్నది ఇప్పటికేనా పూనుకుని ప్రజలను కాపాడకపోతే మృత్యువు విలయతాండవమాడుతుంది. ప్రజలు కూడా గొంతులు విప్పి ప్రశ్నించాలి.

మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ

మాస్నేషు మంత్రము, మనమే దూరమూ
ఈ గుంపే, ఈ సంతే చావు మేళము
ఇది కరోనా కర్మాలో జీవితం

ఓ ఓ ఓ మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ
ఈ గుంపే ఈ సంతే చావు మేళము
ఇది కరోనా కర్మాలో జీవితం
హౌ ఓ.. మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ

నీవే నాలో ముసుగేసినా
ఈ వైరస్ లయలో గాల్లో కలిసే ప్రాణమిదే
నేనే లేనుగా నింగి నేలగా
విరహాల సంవేదనలు విరిసేవేళలో

మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ
ఈ గుంపే ఈ సంతే చావు మేళము
ఇది కరోనా కర్మాలో జీవితం
హౌ ఓ.. మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ

నేనే నీకై ద్వేషించినా..
ఈ అనుభవమే పలికించే బోధనలే
ఎదనా వేదనా.. ఎదుటే నరకమా
నీడలా వచ్చి పీడలా వచ్చి కలిసే వేళలో.. ఓ ఓ

మాస్నేషు మంత్రము మనమే దూరమూ
ఈ గుంపే ఈ సంతే చావు మేళము
ఇది కరోనా కర్మాలో జీవితం
ఓ ఓ లాలాలాల... లాలాలాల హు హు హు...

పాట: మాటే మంత్రము.. మనసే బింధమూ
చిత్రం : **సీతాకోకచిలుక**
గాయకులు: భాలు, శైలజ
సంగీతం: ఇళయరాజు
రచన: వేటూరి సుందరరామమూర్తి

పచ్చని సైనికుడు !

అతడు స్వేచ్ఛారల్ని కురిపించి
వజ్రమైడూర్యాల్ని వెలికితీస్తాడు
అతడు పాదం మోపితే పచ్చదనం
మయూర పించమై విచ్చుకొంటుంది..

అతగాడు సృష్టించే ఆహారాన్ని
పంచభక్ష్య పరమాన్నాలుగా
ఆరగించేటి మనం..
ఒక్క క్షణం ఆ పసిడి పంటలన్నీ
వెండి పచ్చాల్లోకి ఎలా వస్తున్నాయో
నిండు కళ్యాల్లోకి వెళ్లి చూస్తే..
వ్యవసాయం, యుద్ధం ఒక్కటే అని
తెలుస్తుంది..

రెండు చోట్లా ప్రాణాలు పణంగా పెట్టి
ఫలితాలు వెలికితీస్తారు
అక్కడ శత్రువు వేరే దేశం వాడు
ఇక్కడ శత్రువు చపల చిత్తాల ప్రకృతి
భూమ్యకాశాల రంగస్థలంపై గడియకో
దృశ్యం మారుస్తూ పంటను కాచే బంటు
కంట నీరొలికిస్తుంది..

చుక్క చినుకు రాల్చని కరువు కాప్పం
అకాల వర్షాల విపాద కష్టం
పెనుతుఫానుల విలయ విధ్యంసం..
అన్నిటికీ సిద్ధమంటూ పలుగు పారా
ఆయధాలుగా.. భార్య పిల్లలే సైన్యంగా
ప్రకృతితో పోరాడి ఇసుక నుండి తైలం
తీసిన చందాన మట్టి నుండి మంచి
ముత్యాలు పండించి మనసోటికందించే
అచ్చమైన పచ్చదనాల సైనికుడే రైతు!!

- పుట్టి గిలిధర్, 9491493170

- భీమవరపు పురుషోత్తమం, 9949800253

సోపతిష్టై మీ స్వందనలు sopathisunday@gmail.comకు పంపించండి.

అత్తా కోడలు ఓ అమావాస్య

ఒకప్పుడు తన జీవితం కూడ చెత్త కుండి నుండి మొదలయినదే..! . ఒక మానవతామూర్తి కంటికి జిక్కి అనాధారమం ఒళ్ళో పెరిగిన అమావాస్య ఆడపిల్ల తను. కొంత వయసొచ్చాక సమాజం పట్ల ఏర్పడిన భావనతో , తను ఎవరో తెలుసుకోవాలన్న కసి, పట్టుదల తనలో మొదలయ్యాయి. తన కష్టానికి ప్రతిఫలమే తన ఒంటిపై ఇప్పుడున్న కాకి చొక్క.

- కొమాలి భరత్, 9951291442

చిత్ర విచిత్రాల విన్యాసాలతో ముందుకు పరుగెడుతున్నా.. మనిషి మనుగడలో ఏదో! వెనకబడుతుంది. ప్రపంచం.

సృష్టి పుట్టుక మొదలు తనతోనే, కానీ... తన పుట్టుక మాత్రం విసిరేసిన చెత్తకుపు నుండి మొదలోతుంది. అమావాస్య రోజు ఆడపిల్ల పుడితే అరిష్టం కొండరికి. పుట్టింది ఆడపిళ్ళైతే భారం మరికొండరికి. సమాజం నమ్రిన నిజం ఒక్కటే ఆడపిల్ల ఆస్తికి అర్పురాలు కాదు. మగువ లేనిదే మనుగడలేదని ఎప్పుడు అర్థం చేసుకుంటారో ఈ మనుషులు. ఒక పసికందు అరుపు చెత్తకుండిలో ఏకదాటిగా వినిపిస్తోంది. ఇంకా మనుషుల్లో మిగిలున్న కాస్తో కూస్తో మానవత్వం వీధి కుక్కల్ని, ఆ పసికందుని చేరకుండా ఆపుతుంది. ఈ సమాచారం పోలీసుల వరకు చేరింది.

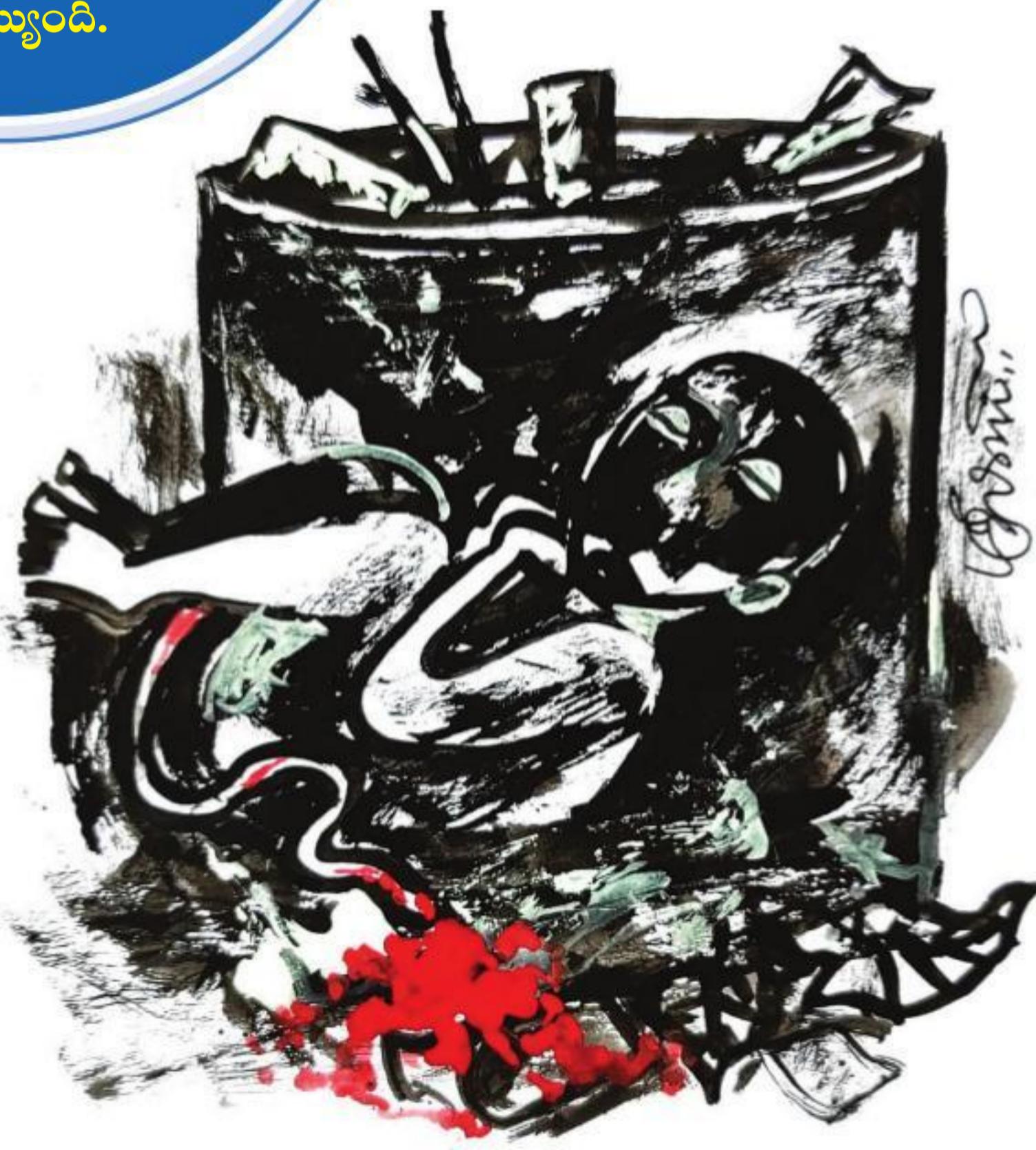
క్షణం కూడ ఆలస్యం చేయ లేదు. పోలీసులు ఈ విషయంలో ఎందుకంటే! ఆ స్టేషన్ ఎన్ ఈ అమ్మాయి కాబట్టి.

తనే....!, సర్కిల్ ఇస్పెక్షర్ దేవి రుద్ర. పరిచయస్థులు ముద్దగా రుద్ర అని పిలుస్తారు తనని.

తన చేతజిక్కిన ఏ కేసు, తనని ఓడించలేకపోయ్యాచి. ఆడదానికి కరువైన గౌరవానికి తిరిగి ప్రాణం పోయాలన్న తపన తనది. ఎందుకంటే...! ఒకప్పుడు తన జీవితం కూడ చెత్త కుండి నుండి మొదలయినదే..! . ఒక మానవతామూర్తి కంటికి జిక్కి అనాధారమం ఒళ్ళో పెరిగిన అమావాస్య ఆడపిల్ల తను. కొంత వయసొచ్చాక సమాజం పట్ల ఏర్పడిన భావనతో , తను ఎవరో తెలుసుకోవాలన్న కసి, పట్టుదల తనలో మొదలయ్యాయి. తన కష్టానికి ప్రతిఫలమే తన ఒంటిపై ఇప్పుడున్న కాకి చొక్క. తను ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయిన మొదటి వారంలోనే చాటుగా దర్శాపు మొదలెట్టింది. చివరికి తన గురించి తాను పూర్తి వివరాలు సాధించింది. కోట్లలో ఆస్తులు, ఒంటినిండా నగలు, కట్టిన బట్టలు మళ్ళీ కట్టని కుటుంబం, మనసు నిండ మరకలు, అంతటి ఆడంబరాల

మధ్య మూడనమ్మకాలు కూడిన ఒక పెద్దమనిషి. ఆ వంశాన్ని ముందుకు నడవడానికి వాళ్ళకు కావలసింది వారసుడు. వారసురాలు కాదు!. అందుకే అమావాస్య రోజు పుట్టిన దేవి రుద్ర చెత్తకుపుల పాలయ్యాంది. పట్టిక్కి అడ్డు తొలగిస్తున్న కానిస్టేబుల్ మధ్య నుండి దేవి రుద్ర హందాగా నడుచుకుంటూ వస్తుంది.

“మాలిక్ ట్రాఫిక్ క్లియర్ చేయండి వెంటనే...” ఆకలితో అలమటిస్తున్న పసికందుని జాలితో గుండెలకత్తుకుని , హెడ్ కానిస్టేబుల్ పొచ్చరించింది దేవి రుద్ర . “ ఒకే మేడమ్ ” “అలాగే చుట్టు ప్రక్కల అన్ని హస్పిటల్లో విచారణ మొదలు పెట్టింది. ఈ టు డేస్ లో డెలివరీ అయినా కేస్ రిపోర్ట్ మొత్తం చెక్ చేయండి. పాప బ్లైంసాంపుల్ని తీసుకోండి. ఈ వారం లోపు ఆ బిడ్డ ఇల్లు చేరాలి. ఆ శారదా...”

భార్యని అడ్డుకోవడానికి , నిల్చున్న చోటు నుండి ముందుకు కడలబోతున్న తమ్ముడిని , రుద్ర రివాల్వర్ తో ఆపేసింది. ఒంట గదిలోంచి బయటకొస్తున్న రుద్ర తల్లి జరుగుతున్న సంఘటనకు ఆందోళన చెందుతూ ఆశ్చర్యంగా రివాల్వర్ పట్టుకుని ఉన్న చేతిని గమణిస్తుంది. ఎంత కాలం గడిచిన బిడ్డ తొలి చూపులను ఏ తల్లి మరవడు. రివాల్వర్ పట్టుకున్న అరచేతి వెనకబాగంలో రూపాయి బిల్లంత పుట్టుమచ్చ రుద్ర తల్లికి కనబడుతుంది. ఒకప్పుడు అమావాస్య రోజు పుట్టిన ఆడపిల్లనీ, తన భర్త వదిలేసిన ఆ పాపే ఈ రుద్ర అని తల్లికి అర్థమయ్యాంది.

“ఆ మేడమ్ చెప్పండి” “మీ బాబు ఇంకా పాలు మరవలేదు కదూ...?” తన పక్కనే నిల్చున్న మరో లేడి కానిస్టేబుల్ని అడిగింది రుద్ర. “ఎన్ మేడమ్”

“మీకు ఇబ్బంది లేకుంటే వెనక సీట్లో కూర్చోని పాపకి పాలు ఇవ్వగలరా.”

“నరే మేడమ్”

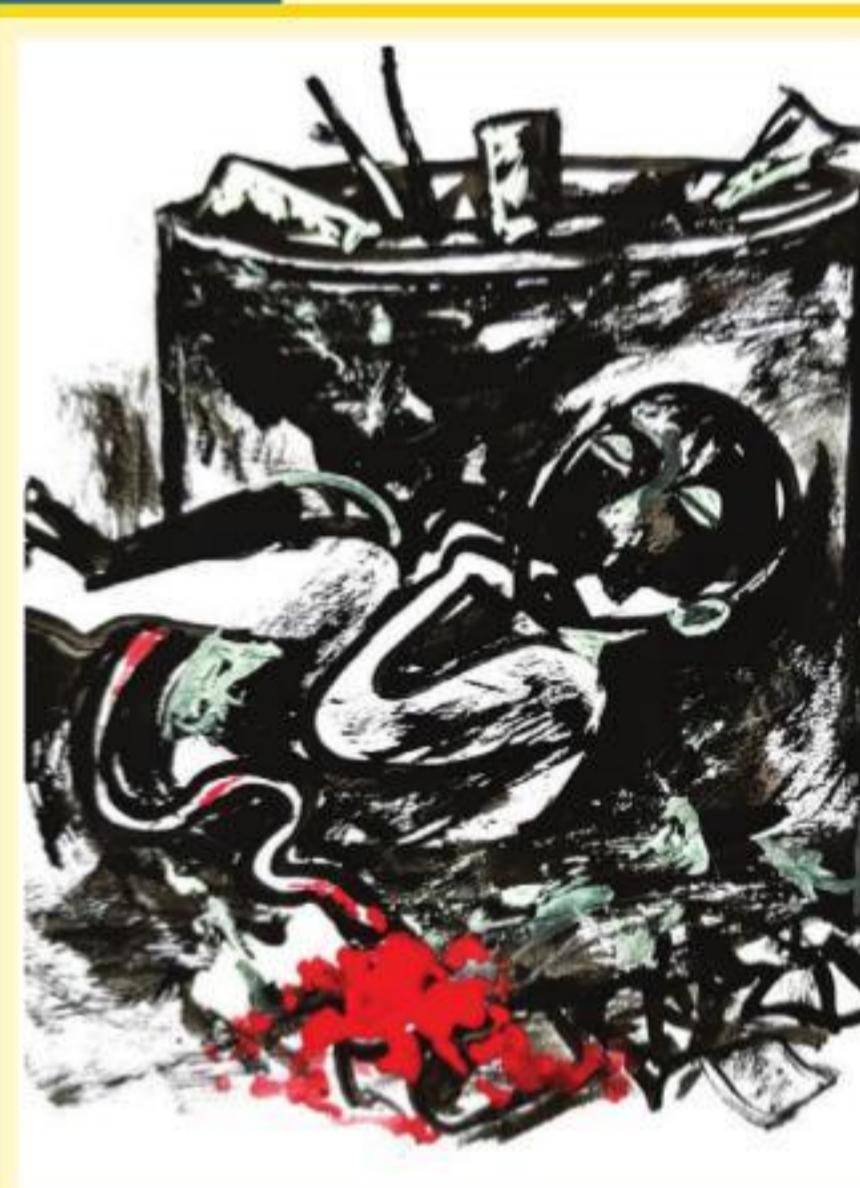
“ఆ.... రజత్ ఇక్కడ ప్రతి సిసి టీవీ పుట్టేజ్ చెక్ చేయండి. ఈ వారం లోపు, ఎట్టి పరిస్థితుల్లో పాప తన ఇంటికి చేరాలి.”

“షూర్

మేడమ్”

వాళ్ళకి అందుబాటులో ఉన్న ఏ కూని వదలకుండా దర్శావు చేస్తున్నారు పోలీసులు. గడిచిన మూడు రోజులు పాపకి ఏ లోటు లేదు. స్నేహంలో ముగ్గురు లేడి కానిస్టేబుల్ ఉన్నందున ఆ పాపకి ఆలనా పాలన అన్ని అమ్మలా చూసుకుంటున్నారు. కేసు త్వరగానే చివరి దశకు చేరుకుంది. సరిగ్గా ఇరవై ఆరేళ్ళ క్రితం తనని విసిరేసిన ఆ ఇంటి దగ్గరే ఎమ్మెరి ఆగింది. ఆ పాప మరెవరో కాదు రుద్ర తమ్ముని కూతురు. ఆ విషయం రుద్ర మనసులోనే సర్దిచెప్పుకుంటుంది.

పాపని తీసుకుని రుద్ర ఒంటరిగా బయలుదేరింది.

చిగుసుకుని ఉన్న తలుపులను నిలువెల్లా నిండిన కోపంతో ఒక్క తన్నుతో తెరుచుకుని లోపలికి సాగిపోయింది రుద్ర.

ఎదురుగా సోఫాలో పేపర్ చదువుతూ కూర్చున్న రుద్ర తమ్ముడు లేచి నిల్చున్నాడు, విరుచుకు పడిన ఆ తలుపుల ధాటికి.

రుద్ర చేతిలో బిడ్డని చూసిన ఆ పాప తల్లి దుఃఖాన్ని దిగమింగుకుని ఆనందబాష్పలతో కూతురిని ముద్దాడుతుంది.

భార్యని అడ్డుకోవడానికి , నిల్చున్న చోటు నుండి ముందుకు కడలబోతున్న తమ్ముడిని , రుద్ర రివాల్వర్ తో ఆపేసింది. ఒంట గదిలోంచి బయటకొస్తున్న రుద్ర తల్లి జరుగుతున్న సంఘటనకు ఆందోళన చెందుతూ ఆశ్చర్యంగా రివాల్వర్ పట్టుకుని ఉన్న చేతిని గమణిస్తుంది. ఎంత కాలం గడిచిన బిడ్డ తొలి చూపులను ఏ తల్లి మరవడు. రివాల్వర్ పట్టుకున్న అరచేతి వెనకబాగంలో రూపాయి బిల్లంత పుట్టుమచ్చ రుద్ర తల్లికి కనబడుతుంది.

ఒకప్పుడు అమావాస్య రోజు పుట్టిన ఆడపిల్లనీ, తన భర్త వదిలేసిన ఆ పాపే ఈ రుద్ర అని తల్లికి అర్థమయ్యాంది.

“ఎక్కుడా... నీ అయ్యా ?

ఎక్కుడా... నీ నానమ్మ ?

దీనికంతటికి కారణం వాళ్ళ కదరా... పిలవర వాళ్ళని నా ముందుకి తరతరాలుగా పుట్టింది ఆడపిల్లనీ మీరు విసిరేసినట్టు! , పుట్టింది మగ బిడ్డని మేము కూడ విసిరేస్తే ఎక్కుడా మీ బతుకులు. పెళ్ళాం పక్కలో పడుకోడానికి అడ్డురాణి రోజులు , ఆడపిల్ల పుట్టినప్పుడు అవుతుందా రోజు. నీ యయ్యా ఎక్కుడా వాళ్ళు ”

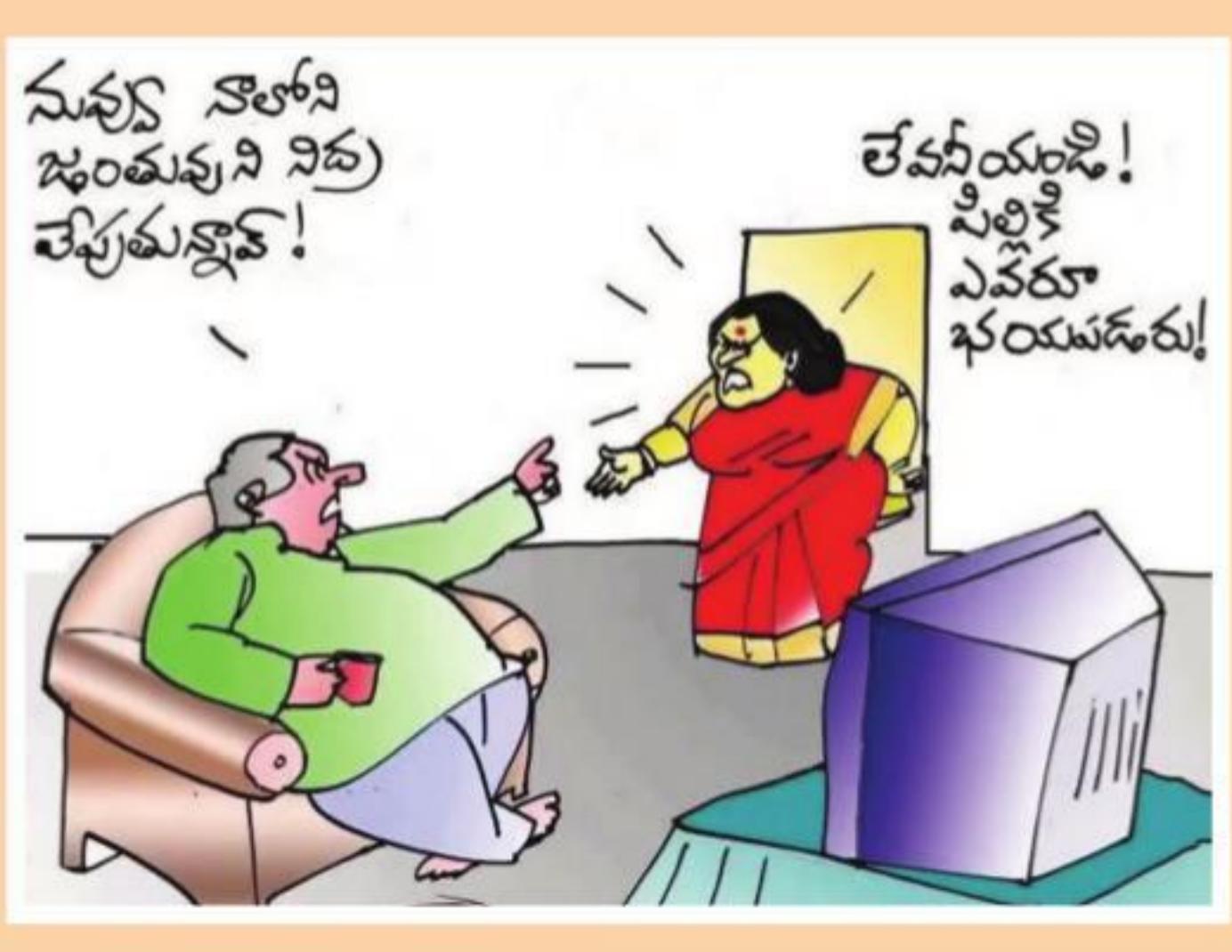
గట్టిగా అరుస్తూ ప్రశ్నిస్తోంది రుద్ర.

తల పైకెత్తి కంటితో చూపాడు రుద్ర తమ్ముడు పై అంతస్తులో ఉన్నారు అన్నట్టుగా,

గబగబ వెళ్లి నిల దీయబోయింది ఆ నింధితులని రుద్ర.

తను చెయ్యడానికి అక్కడ ఎం లేదు. తన నాన్నమ్మ , తండ్రి ఇంద్ర అక్కడ పక్కవాతంలో పడివున్నారు. రుద్ర మనసులో కోపం చల్లారి కన్నీరు చేరింది. వెను తిరిగి కిందికి నడిచింది. అనురాగంతో చూస్తున్న తల్లి చెంతకు చేరి రుద్ర బోరున ఏడ్చింది. తన తల్లికి రుద్ర పుట్టినప్పుడు మొదటి సారి కలిగిన స్పర్శ లోని అనుభూతి మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకి కలిగింది.

రుద్ర తల్లికి తనే తన కూతురన్న విషయం , తన తల్లి పసిగట్టిన సంగతి రుద్రకి అర్థమయ్యాంది. మనం చేసిన తప్పులకి దేవుడు ఏదో ఒక రోజు గుణపారం చెబుతాడు అని మనసులో అనుకుంటూ ఆక్కడినుండి బయలుదేరింది. రుద్ర.

కార్బుక కర్బుక చైతన్య ఏప్రి... మే దినీత్తవం

కార్బుకవర్ పోరాటాలకు నిరంతరం స్థాపిదాయకంగా నిలిచే ఆరంభం

పనిగంటల కుదింపు కోసం సాగే పోరాటం. సాగుతున్న పోరాటం. అమెరికాలో ఫౌక్షర్ వ్యవస్థకు

ఎంత చరిత్ర ఉండో పనిగంట కుదింపు ఉద్యమానికి కూడా అంతటి చరిత్ర ఉంది.

- కొండూలి వీరయ్, 9871794037

నేను యూనివర్సిటీలో చదువుకునేటప్పుడు ఎంపియన్ కోటేశ్వరరావు అని ఓ రాజనీతిశాస్త్ర ప్రొఫెసర్ ఉండేవాడు. యూనివర్సిటీలో తరచూ తలతే సమస్యల నేపథ్యంలో జరిగే ఆందోళనలు, అందులో విద్యార్థుల భాగస్వామ్యం, భాగస్వాములవుతున్న విద్యార్థుల్లో క్రియాశీలత వంటి అంశాలను చాలా సూక్షుంగా పరిశీలిస్తూ ఉండేవాడు. రాబోయే తరం విద్యార్థులకు “చదువుకోవటానికి సాల్గూర్పిష్టలు ఇస్తార”ని చేప్తే అపునా అని నోరెళ్లబెట్టే పరిస్థితులు రాబోతున్నాయని వ్యాఖ్యానించాడు. ఈ సంవత్సరం మే దినోత్సవం గురించి రాయాలన్న ఆహ్వానం అందినప్పుడు నాకు గుర్తొచ్చిన మొదటి మాట అది.

ఈ రోజుల్లో ఉద్యోగానికి కుదురుతున్నామంటే జీతమొంత, శెలవులెన్ని, కాజువల్ శెలవునెన్ని, ఆరోగ్య బీమా ఉండా లేదా, ప్రమాద బీమా ఉండా, అదనపు సమయం పని చేస్తే అదనపు

భత్యం ఉందా, పదవీ విరమణ తర్వాత వచ్చే ప్రయోజనాలేమటి వంటి అనేక ప్రశ్నలు వేసుకుని వాటికి సమాధానాలు వెతుక్కుని తృప్తి చెందితే ఉద్యోగంలో చేరటం, లేదంటే మనకు నచ్చింది మరోటి వెతుక్కోవటం మాత్రమే తెలిసిన తరం నేటి తరం. శ్రమనమ్ముకునే వాడికి ఇంత స్వేచ్ఛ ఎలా వచ్చిందో తెలియని తరం. ఎందుకంటే మనదైన మన చరిత్రను మరొకరెవరో రాస్తే చదువుకుని తెలుసుకునేందుకు అలవాటువడ్డవాళ్లం. అందుకే మనదైన చరిత్ర మే దే చరిత్రను మరోసారి మననం చేసుకునేందుకు ప్రయత్నం చేద్దాం. ఏ విషయాన్ని తెలుసుకోవాలన్నా, అర్థం చేసుకోవాలన్నా ఎలా మొదలైంది, ఎక్కడ మొదలైంది, ఈ మే దినోత్సవం గురించి ఎవరేమన్నారు, నేటి పరిస్థితి ఏమిటి, రేపటి కర్తవ్యమేమిటన్న ప్రశ్నలు వేసుకోవాలి. ఇవే ప్రశ్నలు మే దినోత్సవ చరిత్రకు కూడా వేద్దాం. చరిత్ర ఏమి చెప్పండో చూద్దాం.

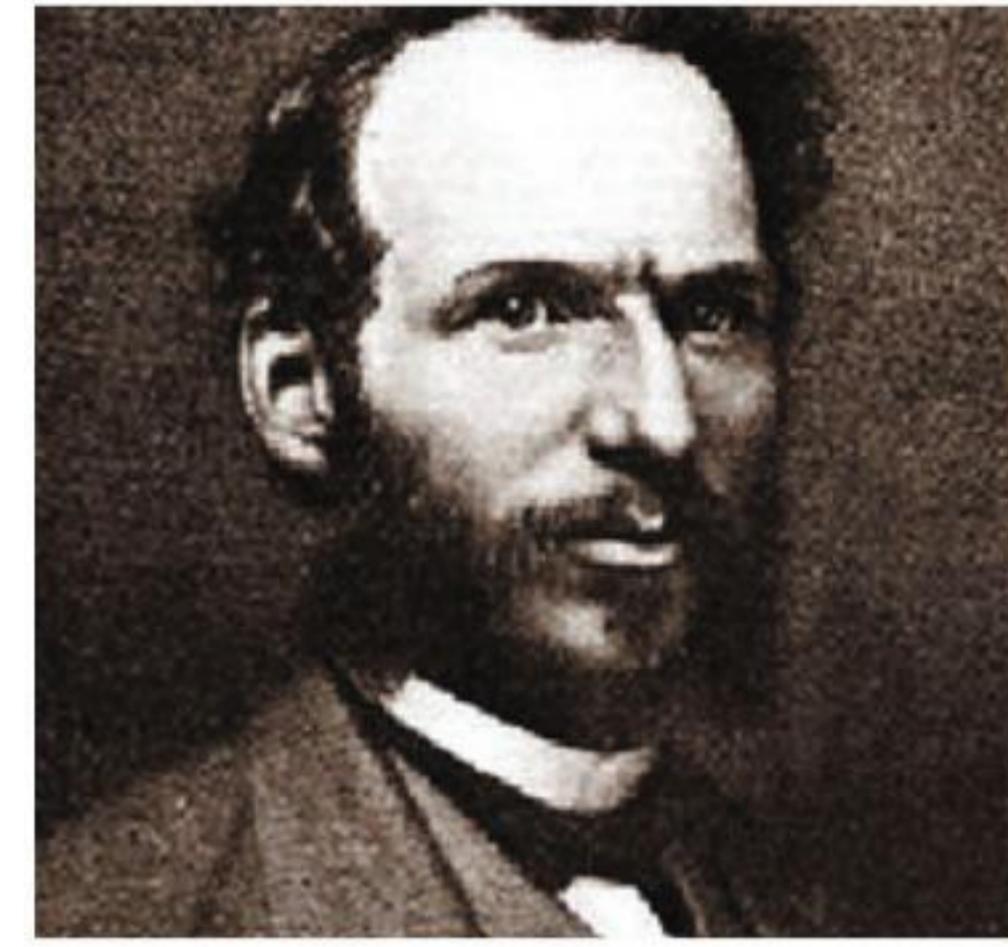
GREAT MASS-MEETING

TO-NIGHT, at 7.30 o'clock,

AT THE
HAYMARKET, Randolph St., Bet. Desplaines and Halsted.

Good Speakers will be present to denounce the latest atrocious act of the police, the shooting of our fellow-workmen yesterday afternoon.

Workingmen Arm Yourselves and Appear in Full Force!

ఎక్కడ, ఎలా మొదలైంది?

మే1వ తేదీకి ఓ వెయ్యి సంవత్సరాల చరిత్ర ఉంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా పలు దేశాల్లో పలు సాంప్రదాయాలుండేవి. ఇప్పుడు ప్రధానంగా సాంస్కృతిక జీవితానికి సంబంధించిన సాంప్రదాయాలు. కానీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ఉనికిలోకి రావటంతో సాంస్కృతిక సాంప్రదాయాలకు ఆర్థిక నేపథ్యాలు సమకూరటం మొదలైంది. మే దినోత్సవానికి కూడా

పెట్టుబడిదారీ విధానం
అటువంటి ఆర్థిక
నేపథ్యాన్ని
సమకూర్చింది.
పెట్టుబడిదారీ
వ్యవస్థ తన

కార్బూకోద్యమం

అంటే జీతాలు పెంచాలన్న
దిమాండ్ కోసం జరిగే పోరాటమనే భావన
అందరికీ తెలిసిన భావన. అందరిలోనూ
పాతుకుపోయిన భావన. కానీ కార్బూకోద్యమంలో ఈ
కోణానికి ఎంత ప్రాధాన్యత ఉందో పనిగంటల తగ్గింపుకూ
అంతే ప్రాధాన్యత ఉంది. ఈ విషయాన్ని సాధారణంగా మనం
మర్చిపోతూంటాము. పారిశ్రామిక విషపం తొలినాళ్లల్లో
బతకటం కోసం పని చేయటం అనివార్యమైన పరిస్థితుల్లో
తెల్లారింది మొదలు పొద్దుగూకేంత వరకూ పని
చేయాలన్న నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా అమెరికా
కార్బూకులు వ్యతిరేకంగా పలు రూపాల్లో
అందోళనలు చేస్తానే ఉన్నారు.

సమాధిని తవ్వే వారిని తానే తయారు చేసుకుంటుందని కారల్ మార్క్స్ హెచ్చరించాడు. పారిశ్రామిక విషపంతో పాటే ఉనికిలోకి వచ్చిన కార్బూకవర్గం ఉత్సత్తి వైవిధ్యం, సైపుణ్యం పెరిగేకౌద్ది మనుషులు తమ వ్యక్తిగత వైపుళ్లాలను మిషిస్కు బదలాయించే క్రమంలో కార్బూకుడు తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కోల్పోయాడు. అలా విశాల విశ్వజనావశి సామర్థ్యాన్ని యంత్రాలకు బదిలీ చేసే క్రమంలో తెరమీదకు వచ్చిందే సాంకేతిక పరిజ్ఞానం. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మొత్తం ఉత్సత్తి, వినిమయ జీవితాలను అదుపు చేసేకౌద్ది మనిషి తన జీవితంలో నుండి తాను పరాయాకరించడుతున్నాడు. ఇదే విషయాన్ని మార్క్స్ పరాయాకరణ సిద్ధాంతంగా సూత్రీకరించాడు. ఈ పరాయాకరణ పొందిన మనిషి తనను తాను తిరిగి పొందటానికి సాగించే పోరాటమే వర్గపోరాటం. ఈ వర్గపోరాట యజ్ఞానికి ఆర్థిక పోసేవే వర్గ ఉద్యమాలు. కార్బూకవర్గ పోరాటాలు. ఈ కార్బూకవర్గ పోరాటాలకు నిరంతరం స్వార్థదాయకంగా నిలిచే ఆరంభం పనిగంటల కుదింపు కోసం సాగే పోరాటం. సాగుతున్న పోరాటం. అమెరికాలో పొక్కల్ని వ్యవస్థకు ఎంత చరిత్ర ఉందో పనిగంట కుదింపు ఉద్యమానికి కూడా అంతటి చరిత్ర ఉంది.

కార్బూకోద్యమం అంటే జీతాలు పెంచాలన్న డిమాండ్ కోసం జరిగే పోరాటమనే భావన అందరికీ తెలిసిన భావన. అందరిలోనూ పాతుకుపోయిన భావన. కానీ కార్బూకోద్యమంలో ఈ కోణానికి ఎంత ప్రాధాన్యత ఉందో పనిగంటల తగ్గింపుకూ అంతే ప్రాధాన్యత ఉంది. ఈ విషయాన్ని సాధారణంగా మనం మర్చిపోతూంటాము. పారిశ్రామిక విషపం తొలినాళ్లల్లో

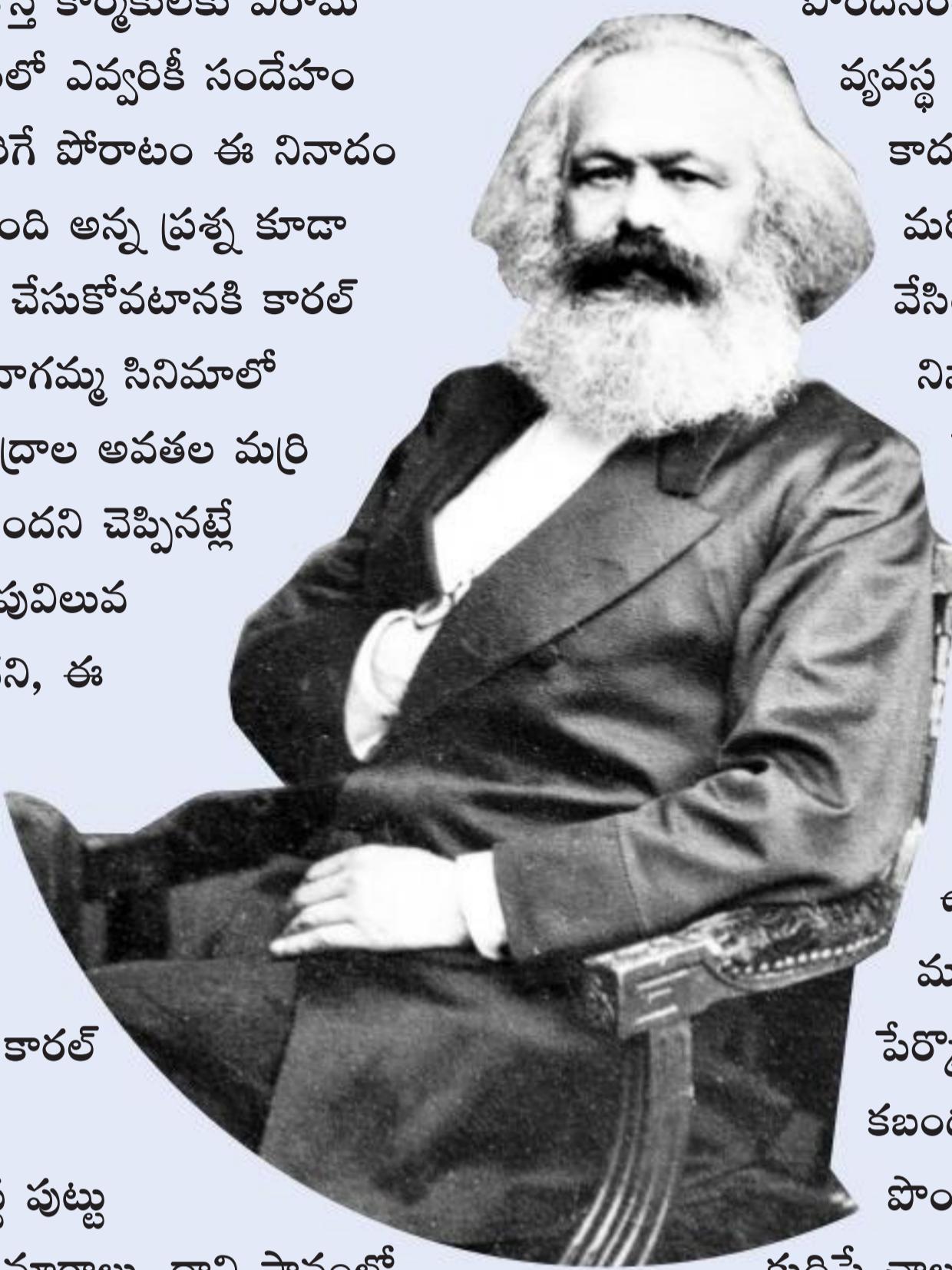

ఎనిమిది గంట పనిదినం ఉద్యమం గురించి మార్క్స్ ఏమన్నాడు?

ఇరవై నాలుగు గంటల్లో 12 నుండి 20 గంటల వరకూ సాగే పనిదినాన్ని ఎనిమిది గంటలకు కుదిస్తే కార్బికులకు విరామ సమయం పెరుగుతుందన్న విషయంలో ఎవ్వరికీ సందేహం లేదు. కానీ ఈ దోషించి వ్యవస్థాపై జరిగే పోరాటం ఈ నినాదం ద్వారా ఏ విధంగా ప్రభావితమవుతుంది అన్న ప్రశ్న కూడా తలెత్తుతుంది. ఈ విషయాన్ని అర్థం చేసుకోవటానకి కారల్ మార్క్స్ ను ఆశ్చయించాల్సిందే. బాలనాగమ్మ సినిమాలో మాయల ఫకీరు ప్రాణం ఏడు సముద్రాల అవతల మరి చెట్టు తొరణలో ఉన్న చిలక కంట్లో ఉండని చెప్పినట్టే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ప్రాణం అదనపువిలువ దోషించి సిద్ధించుకోవటంలోనే ఉండని, ఈ అదనపు విలువ దోషించి మార్క్స్ ను మూసుకుంటూ పోతే శ్రమ దోషించి ఆధారపడిన ఈ వ్యవస్థ కూసాలు కదులుతాయని గుర్తించి నిరూపించిన ఏకైక జగదేక మేధావి కారల్ మార్క్స్.

ఈ పోరాటాలు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ పుట్టు పూర్వోత్తరాలు, దాని మనుగడకున్న మార్క్స్ ను, దాని స్థానంలో నూతన వ్యవస్థ ఆవిర్భావానికి ఉన్న అవకాశాలు, ఆటంకాలు గురించి అధ్యయనం చేయటానికి జీవితాన్ని అంకితం చేసిన కారల్ మార్క్స్ దృష్టిని దాటిపోలేదు. నేపస్త్ లేబర్ యూనియన్ ఇచ్చిన ఎనిమిదిగంటల పనిదినం ఉద్యమం గురించి మొదటి ఇంటర్వెషన్లో దృష్టి తెస్తూ కారల్ మార్క్స్ తన పెట్టుబడి గ్రంథం మొదటి సంపటంలోనే అమెరికాలో జరుగుతున్న కార్బిక పోరాటాల గురించి ప్రస్తావించిన కొన్ని అంశాలు ఇవి : అమెరికాలో కార్బికోద్యమం నల్లజాతి బానిస కార్బికుల సమస్యలు పట్టించుకోనంత కాలం పక్కవాతంతో కొట్టిమిట్టడింది. నల్లజాతి కార్బికులపై సాగుతున్న దోషించి

కొనసాగుతున్నంత కాలం తెల్లజాతి కార్బికుడు విముక్తి పొందినంత మాత్రాన మొత్తం దోషించి వ్యవస్థ నుండి విముక్తి పొందటం సాధ్యం కాదు. కానీ నీగ్రోల తిరుగుబాటు మరో కొత్త ఉదయానికి పునాది వేసింది. ఎనిమిదిగంటల పనిదినం నినాదాన్ని నీలితాశంలో రెపరెపలాడించింది. ఈ ఉద్యమం అట్టాంటిక్ సముద్ర తీరం నుండి పసిఫిక్ తీరం వరకూ, న్యూ ఇంగ్లాండ్ నుండి కాలిఫోర్నియా వరకూ విస్తరించింది. ఈ ఉద్యమాలు ఉత్పత్తి సంబంధాల్లో వస్తున్న మార్పులకు దర్జాలు - అని పేర్కొంటూనే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ కబంధ హస్తాల నుండి ముక్తి పొందటానికి కేవలం పనిగంటలను కుదిస్తే చాలదన్న విషయాన్ని కూడా మార్క్స్ గుర్తించాడు. అందుకే మార్క్స్ ఏంగెల్స్ ల నాయకత్వంలోని కమ్యూనిస్ట్ ఇంచర్చేషన్లో “కార్బికవర్గ విముక్తికి పనిదినం కుదింపు పునాదిరాయి. ఈ పునాది లేకుండా ఎటువంటి భవనాన్ని నిర్మించలేము” అని తీర్మానించింది. నీగ్రో విముక్తి, కార్బిక వర్గ విముక్తి రెండిటికీ మధ్య ఉన్న అవినాభావ సంబంధం గురించి మార్క్స్ అంచనా పై మాటల్లో మనం చూడాచ్చు. భారతదేశంలో కులదోషి, అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా సాగే ఉద్యమాలు, వర్గ దోషించి వ్యతిరేకంగా సాగే ఉద్యమాల మధ్య ఐక్యసంఘటన అసవరాన్ని పైన ప్రస్తావించిన మార్క్స్ విశ్లేషణ పునరుద్ధారిస్తుంది.

బతకటం కోసం పని చేయటం అనివార్యమైన పరిస్థితుల్లో తెల్లారింది మొదలు పొద్దుగూకేంత వరకూ పని చేయాలన్న నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా అమెరికా కార్బికులు వ్యతిరేకంగా పలు రూపాల్లో ఆందోళనలు చేస్తూనే ఉన్నారు. అప్పట్లో 10-18 గంటల పనిదినం అంటే సార్వత్రిక విషయం. అమెరికాలో 1806లో జరిగిన ఓ విచారణలో కొంతమంది కార్బికులు 19 గంటల వరకూ పని చేస్తున్నారని తేలింది. రానురాను 1820, 1830 దశాబ్దాల్లో పనిదినం నిడివి తగ్గించాలన్న నినాదంతో అమెరికా కార్బికవర్గం ఉద్యమించింది. ఫిలడెల్ఫియాలోని మెకానిక్స్ యూనియన్ బహుళ ప్రవంచంలో మొట్టమొదటి సంఘటిత కార్బికసంఘం. 1827లో ఫిలడెల్ఫియాలోని భవన నిర్మాణ కార్బికసంఘం 10 గంటల పనిదినం కోసం సంఘటిత

యూనియన్గా సమ్మే జరిగింది. న్యూయార్కలో 1834లో రొట్టెలు తయారీ కార్బికుల సమ్మే గురించి పరింగ్నమైన అడ్వెట్ పత్రికలో రొట్టెల తయారీలో పని చేసే కార్బికుల పరిస్థితులు ఈజిష్ట్ నుండి తెచ్చిన వలస కార్బికుల స్థితిగతుల కంటే దారుణమైన బానిసబతుకులుగా మారాయని, ఈ పరిశ్రమల్లోని కార్బికులు రోజుకు 24 గంటల్లో 18 నుండి 20 గంటల వరకూ పని చేయాల్సి వస్తోందని రాశింది. ఈ విధంగా వివిధ ప్రాంతాల్లో పదిగంటల పనిదినం కోసం దేశవ్యాప్త ఉద్యమంగా మారింది. ఉద్యుత్తుమై తేలికే 1837లో పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో తలెత్తిన సంక్షోభం కారణంగా ఈ ఉద్యమాలు కాస్తుంత వెనకపట్లు పట్టాయి. సంక్షోభం నుండి వ్యవస్థను కాపాడటాలంటే శ్రమశక్తి భాగస్వామ్యం అవసరం అని గుర్తించిన

ఐక్య సంఘటన ఉద్యమంగా హేమారైట్ ఆందోళన

అమెరికాలో ఎనిమిదిగంటల పనిదినం కోసం సాగుతున్న ఆందోళనల్లో చికాగోలో జరిగిన ఆందోళన చాలా ఉధృతంగా, సమరశీలంగానూ జరిగింది. అయితే అప్పటికి అటు అంతర్జాతీయ కార్బికవర్గం గానీ, అమెరికా కార్బికవర్గం గానీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ నుండి విముక్తి చేయటానికి ఓ సంఘటిత ప్రయత్నం చేసేందుకు కావల్సినంత అనుభవం గానీ, ఆచరణకు కావల్సినంత అనుభవం కానీ లేవు. అయితే కార్బిక సంఘాల ఐక్యవేదిక ఇచ్చిన పిలుపుకు మొత్తం చికాగో కార్బికవర్గం కదసరంగంలోకి దిగింది.

ఈ ఐక్యసంఘటనలో వామపక్ష స్వభావం కలిగిన సంస్థలు ప్రభావం మెండుగా ఉంది.

1886లో ఏప్రిల్ చివరి ఆదివారం నాడు 25వేల మంది కార్బికులు నిరసన

ప్రదర్శనల్లో పాల్గొన్నారు. మే1వ తేదీన ఆందోళనకు కార్బికసంఘాల ఐక్యవేదిక ఇచ్చిన పిలుపునుసరించి వేలాదిమంది కార్బికులు పనులు ఆపేసి ఆందోళనలో పాల్గొన్నారు. అంతకు ముందు కూడా అమెరికాలో కార్బిక ఆందోళనలు జరిగినా చికాగో హేమారైట్ ఆందోళన స్థాయిలో కార్బికవర్గ సంఖీభావం ఎక్కడా వ్యక్తంకాలేదు. సమకాలీన అమెరికా

రాజకీయాల్లో ఈ ఉద్యమం ఆనేక పర్యవసానాలకు దారితీసింది. సమాజం మారటానికి సాగే విషపం ఎంత అనివార్యమో అటువంటి విషప యత్నాలను సాధ్యమైతే నీరుగార్చేందుకు, సాధ్యం కాకపోతే కూలదోసేందుకు ప్రతీఫూత విషపం ఒకదాన్ననుసరించి రెండోది వస్తునే ఉంటాయి. అయితే ఈ రెండిటి మధ్య కాల వ్యవధి విషపం కోసం పని చేసే సంస్, దాని నాయకత్వ స్పష్టత, నిర్మాణ పటిష్టత, రాజకీయ దిశా నిర్దేశంలో స్పష్టతల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. 8 గంటల పనిదినం కోసం సాగిన ఉద్యమంలోనూ అటువంటి అనుభవాలే ఎదురయ్యాయి. మే1న జయప్రదంగా సాగిన ఉద్యమాన్ని చెల్లా చెదరు చేయటానికి రాజ్యం, కంపెనీల యాజమాన్యాలు కుమ్మక్కయ్యాయి. మే 3న మెకార్బిక్ పేపర్ మిల్లు కార్బికుల ఆందోళనపై సాగిన దమనకాండను ఖండిస్తూ మే 4న హేమారైట్ కూడలిలో నిరసన ప్రదర్శన జరిగింది. ఈ ప్రదర్శనపై పాలకవర్గాలు జరిపిన కాల్పల్లో నలుగురు కార్బికనేతలు చనిపోయారు.

అనేక
పరిణామాలు, పోరాటాలు,
త్యాగాల తర్వాత 1919 ఆట్లోబరు
29న అంతర్జాతీయ కార్బిక సంస్ ఎనిమిది
గంటల పనిదినం తీర్మానాన్ని ఆమోదించి అన్ని
దేశాలు ఈ తీర్మానంలో భాగస్వాములు కావాలని
పిలుపు నిచ్చింది. ఈ విధంగా దాదాపు 150 వీళ్ల
పాటు విధి దేశాల కార్బికవర్గం సాగించిన పోరాటం
ఫలితంగా ఎనిమిదిగంటల పనిదినం నేడు ప్రపంచ
వ్యాప్తంగా కార్బికులు, ఉద్యోగులు, అధికారులకు
చట్టబడ్డమైన హక్కుగా మారింది. ఈ హక్కును
కాపాడుకోవటమా, కోల్పోవటమా అన్నది
నేటి కార్బికోద్యమం ముందున్న
వీక్టెక ప్రశ్న.

ప్రభుత్వం ఈ సంక్లోభం తర్వాత అమెరికా అధ్యక్షుడు వాన్ బరెన్ పదిగంటల పనిదినాన్ని చట్టబడ్డం చేస్తూ ఆదేశాలు జారీచేశాడు.

1827-1861 మధ్య సాగిన ఉద్యమాలు :

పది గంటల పనిదినాన్ని సాధించిన కార్బికులు ఎనిమిది గంటల వనిదినాన్ని లక్ష్మంగా పెట్టుకుని ఉద్యమాలు సాగిం చారు. 1827 నుండి 1857 వరకూ అమెరికా కార్బికవర్గం సాగించిన ఉద్యమాలు, ఆందోళనలు, నింస్ ను నల్లో ఎనిమిదిగంటల పని దినం ప్రధాన ఎజెం డాగా మారింది. కానీ 1857లో పెట్టుబడి దారీ వ్యవస్థ మరో సంక్లోభానికి లోనుకావటంలో ఈ ఉద్యమం కాస్తంత వెనకపట్టు పట్టింది. ఈ నినాదం అమెరికాకు మాత్రమే పరిమితం కాలేదు. పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి విధానం ఉనికిలో ఉన్న అన్ని దేశాల్లోనూ తరతమ స్థాయిలో సాగింది. అమెరికాలో నీగ్రోల విముక్తికోసం 1861-62లో జరిగిన అంతర్యాధంలోనే మే దే ఉద్యమం పునాదులున్నాయి. అంతర్యాధం తొలినాళ్లల్లో అంతకు ముందు శక్తివంతమైన కార్బికసంఘాలుగా ఉన్న మౌల్డర్స్ యూనియన్, మెపినిష్ అండ్ బ్లాక్సిస్ట్స్ యూనియన్లు కొవికలయ్యాయి. కానీ అంతర్యాధం

అమెరికన్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ లేబర్ పిలుపు

1880-1890 దశాబ్దంలో అమెరికా పారిశ్రామిక వ్యవస్థ పెను మార్పులకు లోనైంది. దేశీయ మార్కెట్ విస్తరించింది. ఉత్పత్తి పెరిగింది. అయితే 1885లో చోటు చేసుకున్న ఆర్థిక సంక్లిభం కారణంగా కార్బికవర్గ సమస్యలతో పాటు నిరుద్యోగం కూడా పెరిగింది. కార్బికవర్గంతో పాటు ఎనిమిదిగంటల పనిదినం డిమాండ్సు సమర్థిస్తూ నిరుద్యోగులు కూడా వీధుల్లోకి వచ్చారు. 1885లో జరిగిన ఓ సభలో ఈ డిమాండ్సు అమెరికన్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ లేబర్ పునరుద్ధారీంచటమే కాక దేశంలోని అనేక సంఘాలు, సంస్థలు కూడా అమెరికన్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ లేబర్తో జత కలిశాయి. ఈ తీర్మానంలో 1886 మే నుండి అమెరికా, కెనడాల్లో ఎనిమిది గంటల పనిదినాన్ని చట్టబద్ధం చేయాలని అమలు చేయాలని మహాసభ

తీర్మానించింది. అటువంటి వాటిలో నైట్స్ ఆఫ్ లేబర్ అనే సంస్థ చాలా శక్తివంతమైనది. ఈ సంస్థ సజ్యత్వం ఈ కాలంలో రెండు లక్షల నుండి ఏడులక్షలకు పెరిగింది.

ముగియటంతోనే వివిధ ప్రాంతాల్లో చిన్న చిన్న సంఘాలుగా ఉన్న కార్బికసంస్థలు జాతీయ స్థాయి స్వరూపం తీసుకున్నాయి. 1866 ఆగస్టు 20న బాల్టిమోర్లో సమావేశమైన మూడు కార్బిక సంఘాలు విలీనమై జాతీయ కార్బిక సంఘం ఏర్పాటింది.

అప్పటికే కమ్యూనిస్టు ఇంటర్వెషనల్తో సంబంధాలు కలిగిన విలియం హెచ్ సిల్వీన్ ఈ జాతీయ కార్బిక సంఘానికి నాయకుడిగా ఎన్నికయ్యాడు. అమెరికాలో జరిగే ఎన్నికల్లో ఎనిమిది గంటల పనిదినం డిమాండ్సు సమర్థించే రాజకీయ నాయకులను మాత్రమే ఎన్నుకోవాలని కూడా పిలుపునిచ్చింది. ఈ డిమాండ్సు దేశవ్యాప్తంగా విస్తరింపచేయానికి గాను ఎక్కుడిక్కుడు ఎనిమిది గంటల లీగులు ప్రారంభమయ్యాయి.

ఎనిమిది గంటల పనిదినం

డిమాండ్సై తొలి కమ్యూనిస్టు ఇంటర్వెషనల్

బాల్టిమోర్లో 1866 ఆగస్టు 16న జరిగిన కార్బికుల జనరల్ కౌన్సిల్ “ ఈ దేశంలో కార్బికవర్గాన్ని పెట్టుబడిదారీ దోషించి నుండి విముక్తి

చేయాలంటే అమెరికాలోని అన్ని రాష్ట్రాల్లో ఎనిమిది గంటల పనిదినం చట్టం చేయటం

అనివార్యమైన అవసరం. ఈ లక్ష్మాన్ని సాధించేవరకూ వెనుదిరక్కుండా పోరాద టానికి మా శక్తిసామర్జ్యాలన్నీ వెచ్చించాలని నిర్ణయించామని తీర్మానించారు.

అంతర్జాతీయమైన మే దినోత్సవం

ఫ్రెంచి విఫ్లవం శతజయంతి సందర్భంగా 1889 జూన్ 14న పారిస్ లో సమావేశమైన రెండో కమ్యూనిస్టు ఇంటర్వెషనల్ సమావేశాలు అమెరికా ప్రతినిధుల నోట మే దినోత్సవ ఉద్యమ వీరోచిత పోరాటం

గురించి చర్చిం చాయి. 1890 నుండి అన్ని దేశాలూ 8 గంటల పనిదినం సాధన కోసం ఉద్యమాన్ని అంతర్జాతీయం చేయాలని తీర్మానించింది. 1890 మే దినోత్సవం యూరోపియన్ దేశాలన్నింటా జరిగింది. అనేక పరిణామాలు, పోరాటాలు, త్యాగాల తర్వాత 1919 అక్టోబరు 29న అంతర్జాతీయ కార్బిక సంస్థ ఎనిమిది గంటల పనిదినం తీర్మానాన్ని ఆమోదించి అన్ని దేశాలు ఈ తీర్మానంలో భాగస్వాములు కావాలని పిలుపునిచ్చింది. ఈ విధంగా దాదాపు 150 ఏళ్ళ పాటు వివిధ దేశాల కార్బికవర్గం సాగించిన పోరాటం ఫలితంగా ఎనిమిదిగంటల పనిదినం నేడు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కార్బికులు, ఉద్యోగులు, అధికారులకు చట్టబద్ధమైన హక్కుగా మారింది. ఈ హక్కును కాపాడుకోవటమా, కోల్పోవటమా అన్నది నేటి కార్బికోద్యమం ముందున్న ఏకైక ప్రశ్న.

వచ్చబొట్టు!

శః వారం కవిత్వం

చెట్టు మాటల్దే పూలభాష
నదీగట్టుకు తెలుసు!
నా మనసు మాటల్దే ప్రేమభాష
నీ ఎదుపుట్టుకు తెలుసా?

నీ ప్రేమ ఒక విషసర్పం!
నా ప్రాణం ఒక విలువైన పుపుం!
నువ్ బుసకొట్టినపుడెల్లా...
నా ప్రాణపుపుం రాలిపోయింది!

ఆకాశం ఆవులిస్తే చుక్కల్ని
లెక్కపెడుతోంది పచ్చని అడవి!
నేను కవితల్ని విసిరేస్తే!
పడమటి ప్రేయసి పెదవిపై
అరుణాచింబం తాంబూలం!

ఈలోకం ఒక అర్థంకాని శ్లోకం!
నా హృదయం ఒక వైషణవ్యగీతం!

నువ్ నా గొంతునొక్కితేనేం!
నాలో పొంగుతోంది చూడు..
జన చైతన్య సముద్రం!

సున్నం రంగు వెలిసిన మా ఊరి
మట్టి మిద్దెలపై వెన్నెల వర్షం!!....
నా మట్టి బుర్రను ఊయల్లో
అమృతముద్దాడితే పుట్టిందే నా
కవిత్వం!

ఎర్గారం తిన్న నా నాలుకపై
కరువు కావ్యం పుట్టుమచ్చ!
ఎవరిదిష్టి తగిలినా చెరిగిపోదు
నా కలాన్ని కన్నటిపెటీలో ముంచి

పల్లెనుదుటిపై
నే పెట్టిన పచ్చబొట్టు!

- బిక్కి కృష్ణ, 8374439053

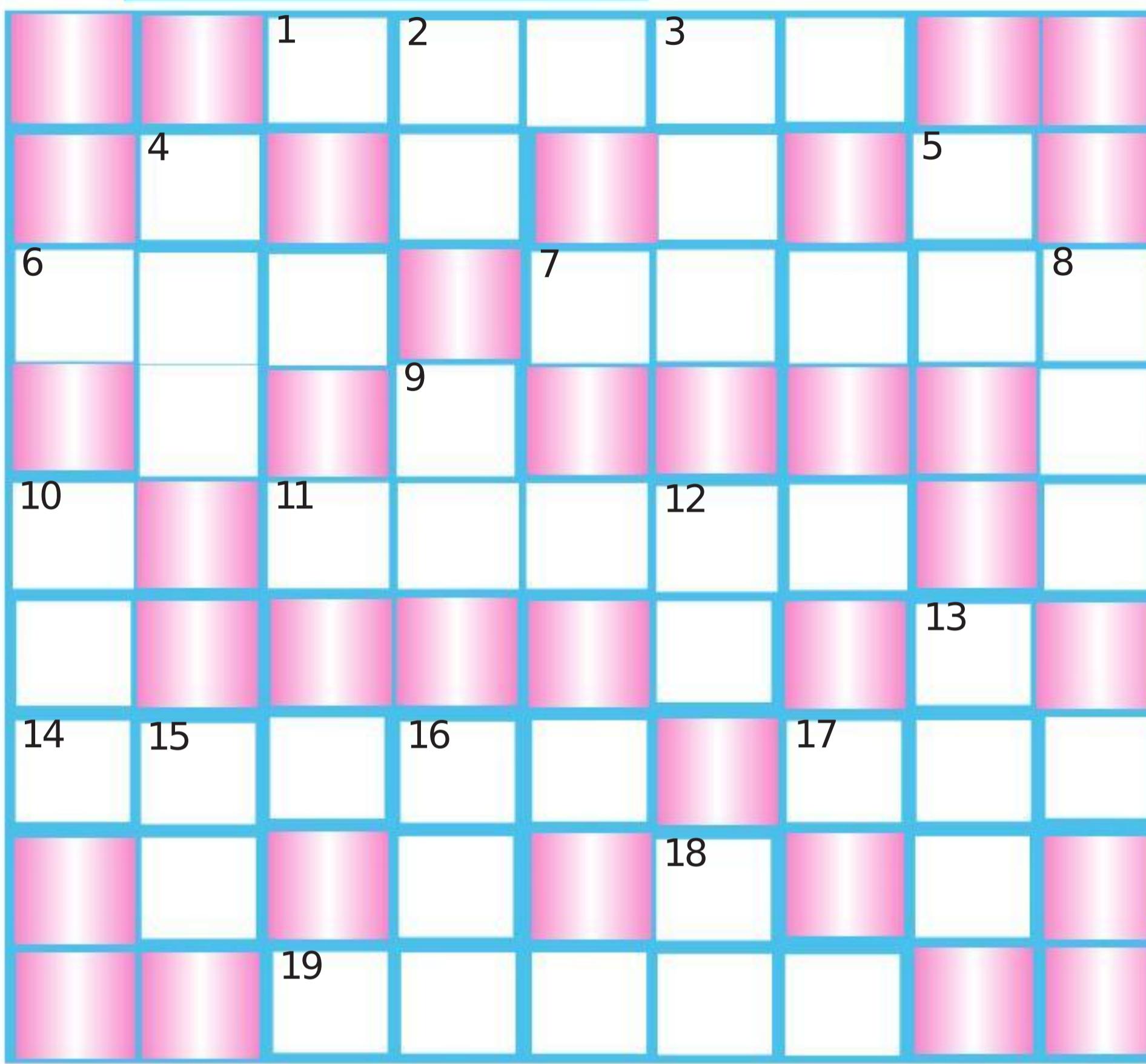
ఎప్పటిలాగే
రైలు కిటికీ పక్కనే
చూపుల రెపరెపలు.
దృశ్యాల తుప్పర్లకు కళ్ళు
వర్షంలో తడిసిన కుండేళ్ళలా
అందాలన్ని తిరుగుతుంటే,
పుస్తకంలోని పేజీల్లా పరిసరాలను చదేవేస్తున్న ఆలోచనలు
రైలు వేగంతో సమానంగా దూసుకెళ్తుంటే
ఓ స్టేషన్లో ఆగిన రైలు నుండి
మనసు ఎగిరి కిందకు దూకి
మనిషిని ముందుకు నెట్టి
మనసు వెనక్కిలాగాయి.

రేపటి ఆశ్రమి....

చేతి గడియారంలో కాలానికి
గుండె గడియారంలో శబ్దానికి
పుట్టిన బంధం బలంగా పాతుకుపోయి
రేపటి రైలు కూత కోసం
మెలుకువతో
తప్పిపోయిన మనసును
వేరుచేసిన స్టేషన్లో గుర్తుపట్టాలని
క్షణాల్ని వెనక్కు తన్ని
గుర్తుపు పరుగుతో దుమ్ము రేపుతూ
తల నుండి తోకదాకా
నిమిష నిమిషానికి హృదయస్పందల్ని
పెంచుకుంటూ
తన గుర్తుల్ని పోల్చుకుంటూ
చేతులు చాచి అందిస్తుంది
ఊహల ఊతాన్ని
దూకిన చోట విసిరింది

- శీ సాహితి, 9704437247

వదకేళ 301 - సుధామ

ఆధారాలు

ఆడ్చం

1. జైనమాత స్థాపక వర్ధమానుడు (5)
6. దీనత్వము, సైన్యము కాదు (3)

7. పరిపాటిగా (5)

11. కుమారస్వామి (5)
14. తాంబూలం ఆకు (5)
17. సొంతలాభం అనే (3)

19. పద్మము (5)

నిలువు

2. దండ (2)
3. రక్తం (3)
4. సేన (3)
5. వేగం (2)
8. దాశరథి ఆయన గీతాలు
- తెనిగించాడు ప్రసిద్ధ ఉర్దూకవి (3)
9. ప్రకాశము, పరిపూర్వత,
- ప్రముఖుల నుంచి పొందేది (2)
10. కూతురు (3)
12. ఉపాయం (2)
13. సెగచేత వేగి ఉబుకునవి-
- పేలు మధ్య ఓ ఆక్షరంతో (3)
15. ఎముకల్లోని సారము (2)
- 16 నిధి, ధాన్యాలు
- దాచడానికి తవ్విన
- గొయ్యి (3)
18. ఎక్కువ ధ్వని, కలకలం (2)

గమనిక

- సమీక్షకోసం పుస్తకాలు పంపే రచయితలు, ప్రచురణ కర్తలు దెండు ప్రతులు పంపించాలి.
  - రచయితలే సమీక్షలు రాయించి పంపకూడదు.
  - పుస్తకాల మీద సమీక్షలకు సంబంధించి సంపాదకులదే తుది నిర్దయం. ఈ అంశంపై ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలకు, ఫోన్‌లో సంప్రదింపులకు తావు లేదు.
- చిరునామా : సోపతి,
నవతెలంగాణ, ఆదివారం సంచిక,
ప్లాట్ నెం.21/1, ఎం.పెచ్.భవన్,
ఆజమాబాద్, ఇండస్ట్రియల్
ఎరియా, బాగ్దిలింగంపల్లి,
హైదరాబాద్-500020

వదకేళ- 300 జవాబు

1	త	2	దే	హ	3	ము	4	ద	5	సొ
ల		వ			న		6	తొం	ద	ర
గ		7	త	టా	క	ము				ల
8	పొ	9	ప						10	తొ క్క
	11	లా	భ	12	ము		13	కు	రి	డి
14	దే	శి		ట్టు			లా		15	మ
శ				17	నా	18	గ	సా	19	క్రి
20	భ	జ	21	న		జూ		సా		ప
క్రి				గ		22	లా	గి	న్	తి

వదకేళ పజిల్సి పూర్తి చేసి కరెక్ట్ సమాధానాలు రాసి పంపిన వాలి పేర్లు ప్రకటిస్తాం.

పునరుద్ధరించాలి!

అ. కె. రెడ్డి

ప్రకృతి విలపిస్తున్నది. భూగోళం అధిక వేడితో మండుతున్నది. పలితంగా అడవుల్లో కార్బిచ్యూలు, కరువులు, వరదలు, కాలుష్యం కోట్లాది మంది పై ప్రభావం చూపుతున్నవి. పర్యావరణం పై మానవ జోక్కం పెరిగి వాతావరణ మార్పులు జిరిగి తద్వారా పర్యావరణ అనమతుల్యతకు కారణమవుతున్నది. అడవుల నరికివేత వల్ల జీవవైవిధ్యం తగ్గుతున్నది. భూ వినియోగంలో వచ్చిన మార్పులు, కేంద్రిక్యత వ్యవసాయం - పశు పోషణ పర్యావరణంపై తీవ్ర ప్రభావం చూపుతున్నవి. అందుకే భూమాత అత్యవసర కార్బిచరణ కోసం పిలిపునిస్తున్నది. పర్యావరణ వ్యవస్థ ఎంత ఆరోగ్యంగా ఉంటే - భూగ్రహం, భూమిపై జీవజాలం అంత ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. ఈ విషయాలపై ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించి వారిని కార్బిచరణ కోసం పంచాంగం నిర్వహిస్తున్నారు.

గ్రీన్ హాస్ వాయువులు వేడెక్కుతున్న భూగోళం

ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా విడుదలవుతున్న గ్రీన్ హాస్

కరగడం పెరుగుతున్నది. 2015 పారిన్ పర్యావరణ ఒప్పందం ప్రకారం ఈ పెరుగుదలను రెండు డిగ్రీల సెంటిగ్రేడ్ కే పరిమితం చేయాలి. 1.5 C కు పరిమితం చేసేలా దేశాలన్నీ గట్టిగా ప్రయత్నిం చాలని తీర్యానించారు. అలా జరగా లంటే 2030 నాటికి C O₂ విడుదల 44 గిగా టన్నులకు తగ్గించాలి. [ప్రపంచవ్యాప్తంగా 51 శాతం గ్రీన్ హాస్ వాయువుల విడుదలకు కారణమవుతున్న 126 దేశాలు తమ పరిధిలో కార్బిచ్యూల్ విడుదలని నున్న కు పరిమితం (నెట్ జీలో) చేస్తామని వాగ్గానం చేసినా ఆశించిన కార్బిచరణ లేకపోవడం వల్ల CO₂ విడుదల 60 గిగా టన్నులకు పెరిగే అవకాశం ఉన్నది. అయితే మొజారిలే గా గ్రీన్ హాస్ వాయువుల విడుదలకు కారణమవుతున్న దేశాలు దాని తగ్గడలకు చేస్తున్న కషి నామమాత్రంగానే ఉన్నది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 50 శాతం అత్యంత పేదలు విడుదల చేస్తున్న కార్బిచ్యూల్ వాయువుల కంటే 1శాతం అత్యధిక ధనవంతులు విడుదల చేస్తున్నదే ఎక్కువంటే పరిస్థితి తీవ్రత అర్థం చేసుకోవచ్చు.

కరుగుతున్న అడవులు

కనుమరుగవుతున్న జీవజాలం

అభివృద్ధి పేరుతో మనిషి చేసేపడుతున్న వివిధ కార్బికలాపాల వల్ల భూమిపై ప్రతి సంవత్సరం 4.7 మిలియన్ పేక్కార్డ అడవులు

కనుమరుగవుతున్నాయి. దీనివల్ల 10 లక్షల రకాల జంతు, వృక్ష జాతులు 'అంతం' అంచున నిలబడ్డాయి. 1970 - 2016 మధ్య 6శాతం క్లీర్డాలు, చేపలు, పశ్చలు, సరీస్పాలు, ఉభయచర జీవ జాతులు క్లీసించాయి. మరోపైపు అటవీ జంతువుల వ్యాపారం పెరిగింది. ఆఫోరం, వ్యాపారం కోసం ఆడవి జంతువుల్ని వాడటం వల్ల కొన్ని రకాల వ్యాధులు జంతువుల నుంచి మనుషులకు సోకుతున్నాయి (జూనాటిక్ వ్యాధులు). వాటిలో కరోనా ఒకటి. ప్రస్తుతం మనుషులకు సోకుతున్న వ్యాధుల్లో 75శాతం జంతువుల నుంచే వస్తున్నట్లు బక్కురాజ్యసమితి పర్యావరణ విభాగం తేల్చింది.

భూమిని ఆపహిస్తున్న

ప్లాస్టిక్ భూతం

మనం వాడి పడేస్తున్న ప్లాస్టిక్ పర్యావరణాన్ని తీవ్ర సంఖ్యోభంలోకి నెడుతున్నది. 1950ల్లో సగటు సంవత్సరానికి 2 మిలియన్ టన్నులు

ప్లాస్టిక్ ఉత్పత్తి కాగా 2015 నాటికి అది 419 మిలియన్ టన్నులకు పెరిగింది. దీనిలో 11 మిలియన్ టన్నులు సముద్రాల్లోకి చేరుతున్నది. 2040 నాటికి ఇది 29 మిలియన్ టన్నులకు చేరనుంది. ప్లాస్టిక్ సముద్ర జీవజాలానికి పెనుమప్పుగా మారింది. గల సంవత్సరాల్లో ఒకటిగా నమోదైంది. ఇది ఇలానే కొనసాగితే 2100 నాటికి భూగోళం మీద సగటు ఉప్పోగ్రతలు 'పారి శ్రామిక విషపం' ముందు కాలని కంటే అధనగంగా 3°C పెరగనుంది. ప్రస్తుతం ఈ పెరుగుదల 1.1°C గా ఉంది. పలితంగా అడవుల్లో కార్బిచ్యూలు, కరువులు, మంచు నదులు వ్యాధులు చేయడం కేంద్రిక్యత వ్యవసాయం కార్బిచరణ కోసం పంచాంగం నిర్వహిస్తున్నాయి.

పర్యావరణం తీవ్ర సంఖ్యోభంలో ఉన్న ఈ పరిస్థితుల్లో వివిధ అంతర్జాతీయ సంస్థలు, ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వ్యక్తులు మార్పు కోసం క్షపి చేస్తున్నారు. వివిధ అంశాలపై ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించే దుకు 1970లో మొదటిసారిగా అమెరికా లో గిలార్డ్ నెల్సన్ 'ఆధవ్యాంలో ధరితి దినోత్సవం నిర్వహించారు. 1990 నుండి విశ్వవ్యాప్తంగా నిర్వహిస్తున్నారు. ఏప్రిల్ 22న జరగనున్న 51 వార్ల్డ్ ట్రైప్ కార్బిక్మాల్లో 100 కోట్ల మంది పాల్గొంటారని అంచనా. ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరిగే అతి పెద్ద మత రహిత కార్బిక్మాలం. సమస్య తీవ్రత గుర్తించిన బక్కురాజ్యసమితి రాబోదే దశాబ్దాన్ (2021 - 30) "పర్యావరణ పునరుద్ధరణ దశాబ్దం" గా ప్రకటించింది. పర్యావరణ ద్వాంసాన్ అడ్డుకోవడు, నిలపడం, పునరుద్ధరణ దశాబ్దాన్ (2021 - 30) "పర్యావరణ పునరుద్ధరణ దశాబ్దం"గా ప్రకటించింది.

పర్యావరణం తీవ్ర సంఖ్యోభంలో ఉన్న ఈ పరిస్థితుల్లో వివిధ అంతర్జాతీయ సంస్థలు, ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వ్యక్తులు మార్పు కోసం క్షపి చేస్తున్నారు. వివిధ అంశాలపై ప్రజల్లో అపగాహన కల్పించే దుకు అంశాన్ని వేరుపు నిర్వహించాలని అంచించారు.

అంశాలపై ప్రజల్లో అపగాహన కల్పించే దుకు

కల్పించేందుకు 1970ల్లో మొదటిసారిగా అమెరికా లో గిలార్డ్ నెల్సన్ 'ఆధవ్యాంలో ధరితి దినోత్సవం నిర్వహించారు. 1990 నుండి విశ్వవ్యాప్తంగా నిర్వహిస్తున్నారు. ఏప్రిల్ 22న జరగనున్న 51 వార్ల్డ్ ట్రైప్ కార్బిక్మాల్లో 100 కోట్ల మంది పాల్గొంటారని అంచనా. ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరిగే అతి పెద్ద మత రహిత కార్బిక్మాలం. సమస్య తీవ్రత గుర్తించిన బక్కురాజ్యసమితి రాబోదే దశాబ్దాన్ (2021 - 30) "పర్యావరణ పునరుద్ధరణ దశాబ్దం" గా ప్రకటించింది. పర్యావరణ ద్వాంసాన్ అడ్డుకోవడం, నిలపడం, పునరుద్ధరణ దశాబ్దాన్ (2021 - 30) "పర్యావరణ పునరుద్ధరణ దశాబ్దం"గా ప్రకటించింది.

అడవులు, మంచి నీటి వసరులు, గడ్డి భూములు, పర్యావరణాలు, తీర ప్రాంతాలను పునరుద్ధరించడం కోసం క్షపి జరపాలని బక్కురాజ్యసమితి నీర్దేశించింది.

పర్యావరణ విధ్య

పర్యావరణ విధ్య వెనువెంటనే జరిగే ప్రక్రియ కాదు. రాబోదే తరాల్ని కూడా దీని కోసం సంస్థాల్ని చేయాల్స

“అవును సార్. మీరన్నది నిజమే. అందుకే నాకో ఆలోచనవుంది. బహుశా నా ఆలోచన నా ఆదివాసీల బాగోగుల గురించే కావచ్చు. నా స్వార్థం కావచ్చు. కనీసం నా జాతి వారిని ఉధరించాలనే తపన కావచ్చు. నేను నా ఆదివాసీలలో వండ శాతం మంది చదువుకున్న వారిని చూడాలనేదే కాదు. ఎక్కువ మందిని ఉన్నతాధికారులుగా తయారు చేస్తే, వారంతా తమ తమ అధికారాలను ఉపయోగించి మరెందరినో నా లాంటి వారిని తయారు చేయగలరు. మీ లాంటి ఆలోచన ఎంత మందిలోపుంది ? నూటికో కోటికో ఒక్కరుంటే నా లాంటి వారు కొందరు తయారయ్యారు. అందుకే నేను ఒక మంచి బడితో పాటు, సివిల్స్ కు తయారు చేసే శిక్షణాకేంద్రం పెట్టాలనుకుంటున్నాను. మీకు అభ్యంతరం లేక పోతే.....” సందేహంగా అరుణ్ మొఖంలోకి చూసింది.

మహాలక్ష్మి ఐపిఎస్ / ఐఏఎస్

- మండవ సుబ్బారావు, 9493335150

దేశంలోనే అత్యున్నతంగా భావించే సివిల్ స్టర్టోన్ ఫలితాల్లో ఈసారి కూడా టాప్ ర్యాంకులు సాధించిన భద్రాచలం ఆదివాసీలు. తెలుగు రాష్ట్రాలు తెలంగాణ, ఏపిల నుంచి 50 మంది ఎంపికైతే, అందులో పాతిక మంది ఒక్క భద్రాచలం నుంచే ఉండటం విశేషం. ఈ సంవత్సరమే కాదు గత ఐదు సంవత్సరాల నుండి రెండంకెల కంటే తగ్గలేదు. ఎక్కడో మారు మూల రాష్ట్ర రాజధానికి సుమారు మూడు వందల కిలోమీటర్ల దూరంలో భద్రాచలం పుణ్యక్షేత్రం ఉండని దేశంలో చాలా మందికి శతాబ్దాలుగా తెలుసు. కానీ, గత ఐదు సంవత్సరాల నుండి భద్రాచలం శ్రీరాములవారి పుణ్యక్షేత్రమే కాదు దేశానికి సేవలందిచే చక్కని సుశిక్షితులైన ఐపిఎస్, ఐఏఎస్ లను తయారు చేసే విద్యా క్లైటమూ భద్రాచలానికి అరవై కిలో మీటర్ల దూరంలో పవిత్ర గోదావరి తీరంలో కొలువై వుందని దేశానికి తెలిసింది. అలా దేశానికి తెలిసేటట్లు చేసింది ఆదివాసి బిడ్డ మహాలక్ష్మి ఐపిఎస్ కమ్ ఐఏఎస్. చిన్న తనంలో ఆమెకు ప్రపంచమే తెలీయని వయస్సులో వాళ్ళ పద్ధతి ప్రకారం ఆమె పెళ్ళి చేశారు తల్లిదండ్రులు. మగడంటే ఏమిటి? పెళ్ళి ఎందుకు? ఇలాంటి విషయాలు మహాలక్ష్మికి తెలియవు. ఇప్పు పుప్పు ఐపాటానికి వెళ్ళిన మగడు ఎందుకు తిరిగి రాలేదో కూడా ఆమె అర్థం చేసుకునే వయస్సు కాదు. సరిగ్గా అప్పుడే అరుణ్ కుమార్ ఐటిడిఎల్ భద్రాచలం అధికారిగా వచ్చాడు. ఈ వార్త తెలుసుకొని వెంటనే బయలుదేరి తాలిపేరు చేరుకున్నాడు. ఆ ఊరి బడిలో కూర్చొని మహాలక్ష్మిని ఆమె తల్లి దండ్రులను పిలిపించాడు. మూడవ తరగతి చదువుకునే మహాలక్ష్మికి ఎందుకు పెళ్ళి

చేశారు? ఐదవ తరగతిలోనే చదువు మాన్చించి బుజ్జిగాడ్చి ఎందుకు ఇప్పపువ్వ ఏరటానికి పంపించారు? వివరాలు అడిగి తెలుసుకున్నాడు.

“ఇప్పడేం చేయాలనుకుంటున్నారు? “అరుణ్ కుమార్ ప్రశ్నకు వాళ్ళ దగ్గర సమాధానం లేదు. రాదానీ తెలును.

“ఏ... మహాలక్ష్మి చదువుకుంటావా?” దగ్గరకు తీసుకొని ప్రేమగా అడిగాడు.

“ఆ...” అని సంతోషంగా అంటూ, అనుమానంగా అయ్య మొఖంలోకి చూసింది.

“సారు ! మాకు చదువులెందుకు? పైగా ఆడ పిల్ల.” అంటూ భయంగా అధికారి మొఖంలోకి చూసి, వెంటనే తలదించుకున్నాడు.

“నీకు చదువు వద్దులే. ఈ మహాలక్ష్మిని నాతో పంపించు. బాగా చదివించి, మంచి ఉద్యోగం ఇప్పించి పంపిస్తాను. ఆఉ.. సరేనా? “అని, పక్కనున్న ఆ ఊరి బడి పోడాళ్ళాప్పరుకు చేయవలసిన సూచనలు ఇచ్చి వెళ్ళి పోయాడు. మహాలక్ష్మి భవిష్యత్తే మారి పోయింది.

భద్రాచలం ఐటిడిఎల్ గురుకులంలో చేరి మహాలక్ష్మి పదవ తరగతి రాష్ట్రస్తాయిలో ప్రథమ ర్యాంకుతో పాసైంది. అప్పుడు ఇంటర్ బోర్డ్ కార్బూడర్స్ గా పని చేస్తున్న అరుణ్ కుమార్ మహాలక్ష్మిని తన మిత్రుడు ప్రత్యేక అధికారిగా పని చేస్తున్న గిరిజన ఆశ్రమ కళాశాలలో చేరించాడు. తరుచుగా ఆ అధికారి మరియు అరుణ్ కుమార్ అన్ని గిరిజన కళాశాలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టి విద్యార్థులకు చక్కని సలహాలు సూచనలు ఇస్తూ వచ్చారు.

ఇంటర్ కూడా మహాలక్ష్మి మొదటి ర్యాంకు సాధించింది.

జెవన్నియులో ఇంజనీరింగ్ పూర్తి చేసుకొని క్యాంపస్ సెలెక్షన్స్ గూగుల్ లో సంవత్సరానికి కోటి రూపాయల జీతం సంపాదిస్తుంది.

ఆదివాసి బిడ్డల్ వరా జో క్యాలున్నాయాని, అవకాశాలు లేక అడవుల్ ఆకులు అలములు తింటూ బతుకులీండున్నున్నారని, స్వాతంత్యం వచ్చి డెబ్బె సంవత్సరాలు గడిసినా అవకాశాలు కొందిరికి అందని ద్రక్ష అయిందని, అరుణ్ కుమార్ వంటి కొద్దిమంది అధికారుల చౌరవతో, మహాలక్ష్మి వంటి వారు కొందరు బయటి ప్రపంచానికి పరిచయమ వుతున్నరాని పత్రికలు, టీవీలు సమీక్షలు, చర్చలు నిర్వహించాయి.

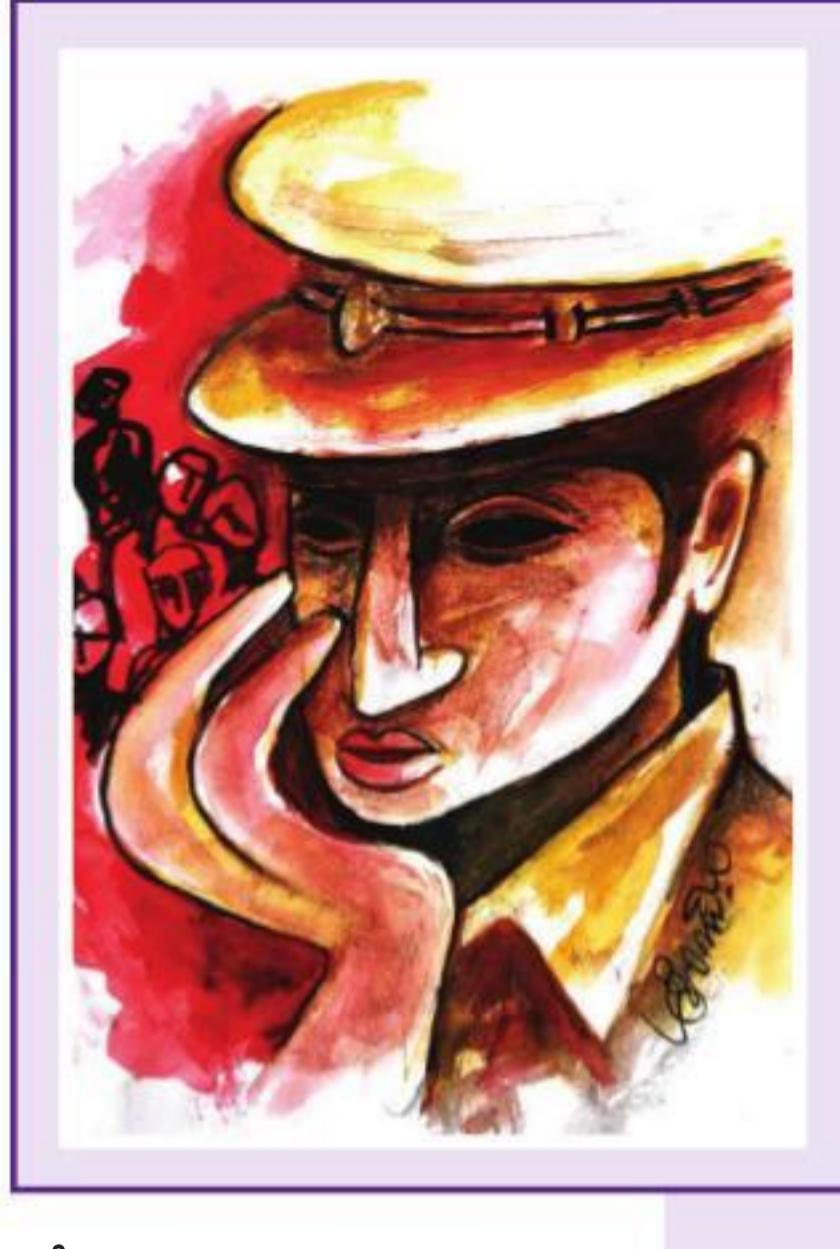
మహాలక్ష్మి తనకు లభించిన ఉద్యోగంతోనే సరిపెట్టుకోలేదు. ఒక పక్క ఉద్యోగ ధర్మము చక్కగా నిర్వహిస్తూనే ఎలాంటి శిక్షణ లేకుండా సివిల్ రాసింది. మొదటి ప్రయత్నంలో ఆశించినంత ర్యాంకు పొంద లేక పోయినా తనకొచ్చిన ర్యాంకుకు ఐపిఎస్ సీటు వచ్చింది. తన మార్గదర్శి అరుణ్ కుమార్ సలహా తీసుకొని షైడరాబాద్ లోని పోలీస్ అకాడమీలో శిక్షణ పొందింది. విజయవంతంగా శిక్షణ పూర్తి చేసుకొని భద్రాది కొత్తగూడెం జిల్లా శిక్షణ ఐపిఎస్ అధికారిగా నియమించబడింది. ఉద్యోగ ధర్మాలు నిర్వహిస్తూనే అవకాశాలు కల్పించుకొని, గిరిజన పారశాలలు, కళాశాలల్ తన అనుభవాలు విద్యార్థులకు విపరిస్తూ, మరుసటి సంవత్సరం మళ్ళీ సివిల్ రాసింది. అరుణ్ కుమార్ కల నిజమైంది. మహాలక్ష్మి మొదటి ర్యాంకు సాధించింది.

శిక్షణ పూర్తి చేసుకొని భద్రాచలం ఐటీఎల్ పీవోగా బాధ్యతలు చేపట్టింది. ఆదివాసీల సమస్యల పరిష్కారానికి విద్యా, వైద్యము, వ్యవసాయం రంగాలలో అనేక సంస్కరణలు చేపట్టింది. ఉత్తమ అధికారిగా రాప్టు, కేంద్ర ప్రభుత్వాలచే అవార్డులు, రివార్డులు అనేకం పొందింది. కానీ, ఆదివాసీలకు, అణగారిన వర్గాలకు ఇంకా ఏదో చేయాలనే తపన చల్లార లేదు. ఏవేవో ఆలోచనలు. సరిగ్గా ఇలాంటి సమయంలో తనకు గురువు, మార్గదర్శి అయిన అరుణ్ కుమార్ ఉద్యోగ విరమణకు ఆహ్వానం అందింది. కేంద్ర సర్వీసుకు వెళ్ళి అనేక పదవుల్లో రాణించి చివరకు ఎన్నికల ప్రధాన అధికారిగా ఉద్యోగ విరమణ చేస్తున్నారు.

ఉద్యోగ విరమణ అధికారిక కార్యక్రమాలను పూర్తి చేసుకొని, అరుణ్ కుమార్ ను వ్యక్తిగతంగా కలుసుకొని తన ఆలోచనలను చెప్పింది.

“ఈ విషయంలో నా సహకారమేఘైనా కావాలా?” మామూలుగానే అడిగాడు.

“సా..ర్ ! ఇంకా మీరు రెప్పు తీసుకోరా?”

ఆదివాసి బిడ్డల్ మాణిక్యాలున్నాయని, అవకాశాలు లేక అడవుల్ ఆకులు అలములు తింటూ బతుకు లీడుస్తున్నారని, స్వాతంత్యం వచ్చి డెబ్బె సంవత్సరాలు గడిసినా అవకాశాలు కొందిరికి అందని ద్రక్ష అయిందని, అరుణ్ కుమార్ వంటి కొద్దిమంది అధికారుల చౌరవతో, మహాలక్ష్మి వంటి వారు కొందరు బయటి ప్రపంచానికి పరిచయమ వుతున్నరాని పత్రికలు, టీవీలు సమీక్షలు, చర్చలు నిర్వహించాయి.

“రెప్పు అంటే ఏమిటి? తనకిష్టమైన పనులు చేస్తూ కాలక్షేపం చేయటమేనా ?”

“జనరల్ గా అదే కదా సార్.”

“అయితే, నాకిష్టమైన పని, ఏదో ఒక పని చేస్తూవుండటమే. నాకు ఏదైనా పని ఇప్పిస్తావా?” నప్పుతూ అడిగాడు.

“అదేంటి సార్? మీరు కావాలంటే కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలలో ఏ పదవైనా దొరుకుతుంది. నేను అంత కంటే గొప్ప పదవులేమివ్వగలను? “అంది ఆశ్వర్యంతో కూడిన నప్పుతో.

“చూడు మహాలక్ష్మి ! నా నలభై రెండెళ్ళ సర్వీసులో అన్ని నా కిష్టమైన పనులేనా నేను చేసింది! లేదు. తాలిపేరులో నీ గురించి నేను చేసిన పనోక్కటే నాకు ఇష్టమైనది. మిగతా పనులన్నీ ఉద్యోగ ధర్మంగా చేసినవే. ఇప్పుడు నువ్వు చేస్తున్న ఆలోచనలన్నీ బాగానే ఉన్నాయి. ఉంటాయి. కానీ, వందశాతం చేయగలవా? ఈ పాటికే నీకు కొంత ఆర్థమైవుంటుంది. మన తోటి, మన క్రింది అధికారులు అందరూ మనకు మల్లే ఆలోచించినప్పుడు ఏ పన్నెనా సాధ్యమవుతుంది. లేక పోతే ఎన్ని అడ్డంకులు? “ ఇంత కాలం తనలో దాగివున్న నగ్గ సత్యాలను చెపుతున్నాడు.

“అపును సార్. మీరన్నది నిజమే. అందుకే నాకో ఆలోచనవుంది. బహుశా నా ఆలోచన నా ఆదివాసీల బాగోగుల గురించే కావచ్చు. నా స్వార్థం కావచ్చు. కనీసం నా జాతి వారిని ఉధరించాలనే తపన కావచ్చు. నేను నా ఆదివాసీలలో వంద శాతం మంది చదువుకున్న వారిని చూడాలనేదే కాదు. ఎక్కువ మందిని ఉన్నతాధికారులుగా తయారు చేస్తే, వారంతా తమ తమ అధికారాలను ఉపయోగించి మరెందరినో నా లాంటి వారిని తయారు చేయగలరు. మీ లాంటి ఆలోచన ఎంత మందిలోవుంది ? నూటికో కోటికో ఒక్కరుంటే నా లాంటి వారు కొందరు తయారయ్యారు. అందుకే నేను ఒక మంచి బడితో పాటు, సివిల్కు తయారు చేసే శిక్షణాకేంద్రం పెట్టాలనుకుంటున్నాను. మీకు అభ్యంతరం లేక పోతే.....” సందేహంగా అరుణ్ మొఖంలోకి చూసింది.

ఇంతలో, “గుడ్ మార్కుంగ్ సర్ ! అర్జంట్ గా రమ్మాన్నారట!

చెప్పండి. మీకు నేనేమైనా సహాయపడగలనా? ” అంటూ వస్తూనే తన వినయ విధేయతను ప్రకటించాడు కొత్తగా వచ్చిన వ్యక్తి.

“కూర్చో వినయ్. శ్రీ ఈజ్ మిన్ మహాలక్ష్మీ పాపిఎస్ భార్ ఐవెన్.”

“ఓ... ఎన్. ఐ నో. శ్రీ ఈజ్ మహాలక్ష్మీ ప్రము భద్రాచలం. మీరు చాలా సార్లు చెప్పారుగా. అంతే కాదు. ఇటీవల ఒక మీటింగ్ లో ప్రైదరాబాద్ లో చూశాను. కానీ మాట్లడ లేదు. వ్యక్తిగతమైన పరిచయం లేదు. ఆట చెప్పండి. ” సహజమైన ధోరణిలో గలగలా మాట్లాడేశాడు.

“మహాలక్ష్మీ! ఇతను వినయ్. ఐవెన్ ప్రము ఆంధ్ర. ఈ పాటికే నీకు అర్థమైవుంటుంది.”

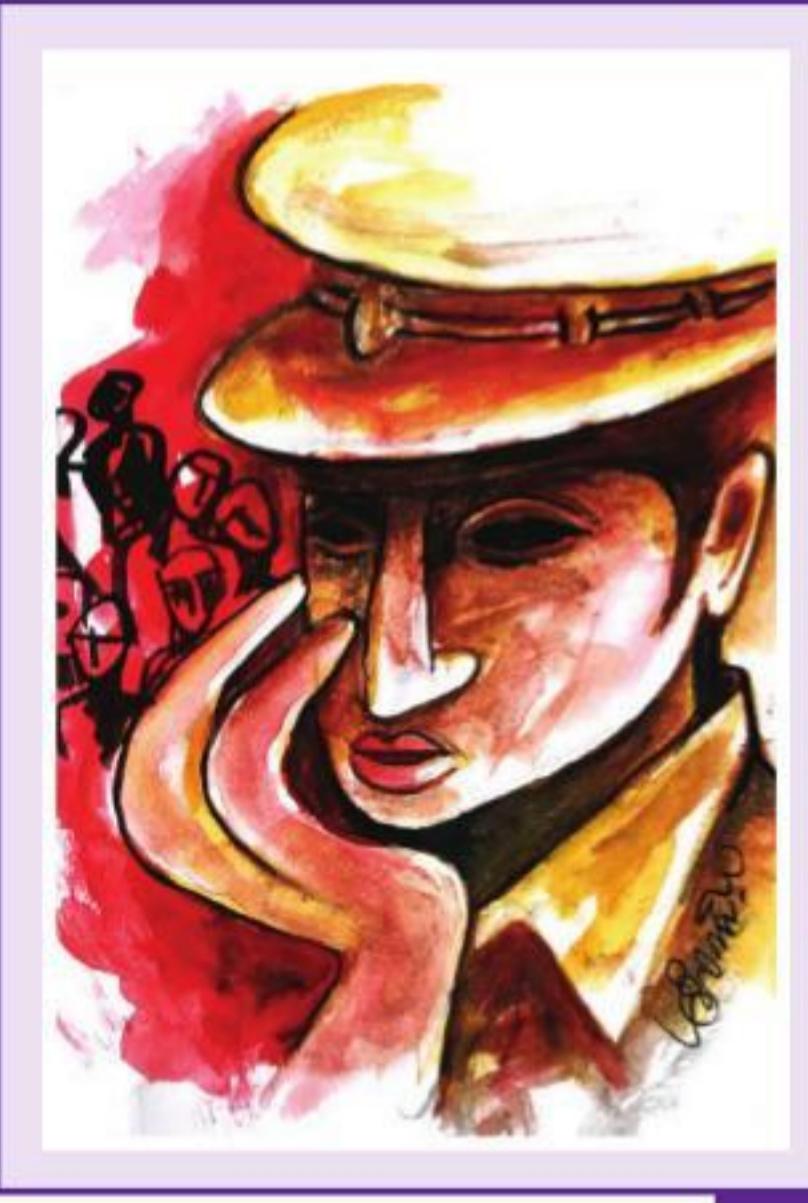
“ఆ.... విన్నాను.” ముక్కనసిగా అంది.

“అమ్మా! మహాలక్ష్మీ! ఈ మహాను భావుడు నీకు మల్లే ఒక ప్రణాలికతో వచ్చాడు. వినయ్! మహాలక్ష్మీతో డిస్క్యూన్ చెయ్. ఈ విషయములో నేను మీకేమైనా సహాయపడగలనా? నా అవసరం ఉండనుకున్నప్పుడు నాకు కబురు చేయండి. ఈ లోపు ఇక్కడ నా పనులు అన్నీ పూర్తి చేసుకొని నెల రోజుల తరవాత ప్రైదరాబాద్ లో ఉంటాను. ఓకే. మరిక ఉండనా?” వినయ్ స్ఫైల్స్ చెప్పి లేచాడు.

“ఓకే. తప్పక కలుస్తాం. ” ఇద్దరూ ఒకే సారి ఒకే మాట అని లేచి వెళ్లి పోయారు.

నెల రోజులు గిరుక్కున తిరిగి పోయాయి. అరుణ్ కుమార్ ప్రైదరాబాద్ వచ్చేశారు. వారి సమక్కంలో రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీన్ లో చాలా సాదాసీదాగా వినయ్ మహాలక్ష్మీల పెళ్లి, అనేక మంది రాజకీయ నాయకుల, అధికారులతో విహార విందు కార్యక్రమం బ్రహ్మండంగా జరిగిపోయింది.

అరుణ్ కుమార్ మరియు ఆయనతో పాటు పని చేసి రిబైరయిన మరి కొంత మంది అధికారులు భద్రాచలానికి అరవై కిలో మీటర్ల దూరంలో గోదావరి తీరాన ఉన్న ప్రభుత్వ ఆశ్రమ పారశాల మరియు జూనియర్ కాలేజీలు దత్తత తీసుకొని అక్కడ పని చేస్తున్న ఉపాధ్యాయులకు తగు సూచనలు, సలహాలు ఇస్తా, ఆదివాసీ విద్యార్థులకు ఆరోగ్యకరమైన భోజనంతో పాటు చక్కని విద్యను అందిస్తు ఉన్నారు. ఐదారు సంవత్సరాలు తిరిగే సరికి పదవ తరగతిలోనూ, ఇంటర్లోను రాష్ట్రస్థాయి ర్యాంకులు సాధించారు. అంతటితో మహాలక్ష్మీ తప్పి చెంద లేదు. ఛత్రీన్ ఘడ్ లో పని చేస్తున్న తన భర్త సహాయ సహకారాలతో, విజయనగరం నుండి, అదిలాబాద్ వరకు, ఛత్రీన్ ఘడ్ నుండి రుసర?ండ్, ఒడిస్సీ వరకు విస్తరించి ఉన్న ఆదివాసీ బిడ్డ లందరికి ఉన్నత విద్య అందుబాటులోకి తీసుకు వచ్చారు. మేధావులు తలచుకుంటే చేయలేనిదేదీ లేదని నిరూపించారు.

ప్రపంచమంతా మాయదారి మహామ్మారి కరోనా వచ్చింది. టపాటపా జనాలు ఒక పక్క రాలి పోతుంటే, తమకు అనుకూలైరైన అదికారుల్ని, అదికారుల్ని, చట్టాలను అడ్డం పెట్టుకొని యథేచ్చగా దోషింది కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. పెరట్లో లక్ష్లు, కోట్లు మొక్కలు నాటండని ఒక పక్క ఛాలెంజ్ లు, ప్రచారాలు, కోట్లకొద్ది ఖర్చు పేరుతో దోషింది. మరో పక్క కార్బోరేటు వ్యవస్థకు యూరేనియం వంటి సంపదమను అప్పగించటం.

ఆశ్రమ డిగ్రీ కళాశాలలు, ఇంజనీరింగ్, వైద్య కళాశాలలో ఈ ఐదు రాష్ట్రాలలో స్థాపించబడ్డాయి.

కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను ఒప్పించి, ఒక ఆదివాసి కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించడంలో, మహాలక్ష్మీ, అరుణ్ కుమార్ పాత్ర ప్రధానమైంది. ఒక ప్రక్క ఆదివాసీలు బాగా చదువుకుంటే వాళ్ళ వాగుల్ని, వంకలనీ, నదులనీ, భూముల్ని భనిజ సంపదమను దోచుకోటం కుదరదని కార్బోరేటు వ్యవస్థలు, సంస్థలు బెదిరిస్తుంటే, ఆదివాసి బిడ్డలు చదువులు బాగా చదువుకొని నగరాలకు, పట్టణాలకు వలస వెళ్లి పోతే, తమ వ్యాపారులు బాగా సాగుతాయని, ఆదివాసీలకు ఎంతో చేశామని అటు పేరు ఇటు ఉట్లు వస్తాయని ఆలోచించే కొందరు ఒక దెబ్బకు రెండు పిట్టలు కొట్టువచ్చునుకొని మహాలక్ష్మీ వినయ్ వంటి ఆదివాసి బిడ్డలు కోరిన కోరికలు తీరుస్తానే తమ దోషిందిలు కొనసాగిస్తున్నారు. తాను ఒకటి తలిస్తే మరొకటి జరగటం సహజమేగా. తమ బిడ్డలు ముందు విద్యావంతులైతే, అధికారులైతే, ప్రజాప్రతినిధులైతే, తరువాత తమ బిడ్డలకు ఏం కావాలో వాళ్ళ నిర్ణయించుకుంటారని వీళ్ళ ఆలోచన.

ఇలాంటి ఆలోచనలతో సాధించిన దానితోనా సరి పెట్టుకోక ఆరు సంవత్సరాల క్రితం సివిల్ కోచింగ్ సెంటర్ ఏర్పాటు చేశారు. అరుణ్ కుమార్ సారధ్యంలో డిగ్రీలు, ఇంజనీరింగ్ లు, డాక్టర్, టీచర్లను ఈ పరీక్షలకు సిద్ధం చేసి పంపిస్తున్నారు. మొదటి ప్రయత్నం లోనే మంచి ఫలితాలు సాధించారు. అమ్మాయిలు అబ్బాయిలు ప్రతి సంవత్సరం ఐవెన్, పాపిఎన్ లకు సెలెక్ట్ అవుతున్నారు. ఇంకా అనేక ఉన్నత ఉద్యోగాలలో ఆదివాసి బిడ్డలు నియమిచబడుతూ వస్తున్నారు. రచయితలు, నటులు గాయకులు తయారయ్యారు. గత సంవత్సరం ‘ప్రవలిక’ అనే గోండు అమ్మాయికి గూగుల్ వాళ్ళ కోటి రూపాయల జీతం ఆఫర్ చేశారు.

ఇప్పుడిప్పుడే గాడిన పడుతున్నారనుకుంటుంటే తమ జాతి వారు దౌరికిన ఉన్నత ఉద్యోగాలతో విలాసాలకు అలవాటు పడి తమ ఉండ్లనే మరిచి పోతున్నారు. అడిగిన వెంటనే రోడ్సు,

విద్యుత్తు, బడులు ఏర్పాట్లు చేసింది అటవి సంపదను దోచుకోటూనికని చదువుకున్న మేధావులకూ అర్థం కావాటానికి కొంత సమయం పట్టింది. అర్థమయ్యాక కూడా తమతమ ప్రయాజనాలే ముఖ్యమనుకుంటే ఇక అడవి బిడ్డలను, సంపదను ఎవరు కాపాడాలి?

ఇక కవులు కళాకరులు, ఉపాధ్యాయులు, మేధావులు తమ ఆలోచనలను మార్చుకోవాలి.

తమ జాతి భాష సంస్కృతితో పాటు అటవి సంపదను కార్బోరేటు దోహించి దారులనుండి కాపాడుకోవాలి. అటు దళాలు, ఇటు పోలీసుల మధ్య బిక్కుబిక్కుమంటున్న ఆదివాసీలు. యుద్ధ వాతావరణములో గిరిజన పల్లెలు. పోడు చేస్తి జైలు. అయినా అడవులు ఎందుకు మాయమవుతున్నాయో తెలుసుకోలేని మైదాన ప్రజలు. చదువుకుంటే తలరాతులు మారతాయనుకుంటే, అడవి రూపురేభలే మారుపోతున్నాయి. అరాకొర అభివృద్ధి. అది కూడా అడవి బిడ్డల ప్రయాజనాలకు కాదు.

నగరాల

నుంచి పల్లెలకు

విస్తరిస్తున్న కరోనా బారిన

పడకుండా అడవి బిడ్డలను కాపాడుకోవాలి. ఇది ఇప్పుడు తన ముందున్న తక్షణ కర్తవ్యంగా భావించి, మహోలక్ష్మి అందుకు చేయవలసి ఏర్పాటులతో క్షణం తీరికలేకుండా రేయింబవళ్ళు గిరిజన గూడేల వెంట తిరుగుతుంది.

మహోలక్ష్మి నిరంతరం ఇలాంటి ఆచనలతో, ఇంకా తన జాతికి ఏదో చేయాలనుకుంటుంటే, ఇంతలో ప్రపంచమంతా మాయదారి మహామార్గి కరోనా వచ్చింది. ఉపాటపొ జనాలు ఒక పక్క రాలి పోతుంటే, తమకు అనుకూలురైన అదికారుల్ని, అదికారుల్ని, చట్టాలను అడ్డం పెట్టుకొని యధేచ్చగా దోహించి కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. పెరట్లో లక్షలు, కోట్లు మొక్కలు నాటండని ఒక పక్క ఛాలెంజ్లు, ప్రచారాలు, కోట్లకొద్ది ఖర్చు పేరుతో దోహించి. మరో పక్క కార్బోరేటు వ్యవస్థకు యూరేనియం వంటి సంపదలను అప్పగించటం.

నగరాల నుండి పల్లెలకు విస్తరిస్తున్న కరోనా బారిన పడకుండా అడవి బిడ్డలను కాపాడుకోవాలి. ఇది ఇప్పుడు తన ముందున్న తక్షణ కర్తవ్యంగా భావించి, మహోలక్ష్మి అందుకు చేయవలసి ఏర్పాటులతో క్షణం తీరికలేకుండా రేయింబవళ్ళు గిరిజన గూడేల వెంట తిరుగుతుంది.

“మాస్క్” ధారయామి . . .

పేరుకే ఎండ !

పేరుకు పోయిన యుగాల నాటి కిరణాలేమో ఒక్క కిరణమూ పేరుకు వచ్చింది కాదు దగడు లేదు !

వ్యాధులకు దడి కాదు !

కంటికి కనిపించనంత క్రిమిని దహనం చేయలేని కిరణాలు ఏమి మహిమాన్వితం !

లోక బాంధవుడట !

లోకంలోని వైరస్ ను చురుక్కుమనిపించ లేదు పోయిన ఎండకాలం పై ఎన్నెన్ని ఆశలు పెట్టుకున్నామో ! కరోనా క్రిమి ఖతం ఔతుండని మళ్ళీ ఈ ఎండాకాలానికి వైరస్ వైరితనం విస్తృతమే ఇంది

కర్కు సాక్షివి కదా ! సూర్యా !

మా కర్కు ఇలా కాలిపోతోంది

భూమి అనాధ ప్రేతాల సమాధిగా తిరిగిపోతోంది

ప్రభాకరా !

నీ కన్నా బెత్తెడు “మాస్క్” నయం నిశ్చింతగా మా చేతిలో పని అంత దూరంలోని సూర్యుడి పై నమ్మకం అర్థం విడిచినట్లు వదులుకున్నట్లే

దండి కరోనాను మాడగొట్టుని ఎండ దండుగ “మాస్క్” ధారయామి “మహో మంత్రం మన ఊపిరి మన వశం

గడప దాటుతున్నావా ?

మాస్క్ వేసుకో !

నోరు మూసుకో !

- కందాకై రాఘవాచార్య, 8790593638

గంట కట్టేదవరు?

కార్యాచినగరం అడవుల్లో ఏనుగులు, గుర్రాలు, ఒంటలు, జింకలు, కోతులు, కుందెళ్ళు, ఉడుతలు, అడవి పిల్లలు, ఎలుకలు మొదలైన జంతువులన్నీ స్నేహంగా, సంతోషంగా జీవించేవి. ఒకరోజు శేషాచలం అడవుల నుండి ఒక పులి కార్యాచినగరం అడవిలోకి ప్రవేశించింది. తనకు తానుగా అడవికి రాజునంటూ ప్రకటించుకుంది.

ఆకలి ఉన్నా లేకున్నా తక్కిన జంతువులను వేటాడేది. ప్రతిరోజు పదుల సంబ్యాలో జంతువులను చంపేసేది. జంతువులన్నీ ప్రాణాలను అరచేతిలో పెట్టుకుని బ్రతకాల్చిన వచ్చింది. ఒక రోజు ఏనుగు పులి దగ్గరకు వెళ్లి

“పులి రాజు! ఆకలి వేసినప్పుడు మీరు జంతువులను వేటాడి తినవచ్చు. అది ప్రకతి ధర్యం. కానీ మీరు అవసరానికి మించి జంతువులను వేటాడుతున్నారు. ఇది మీకు న్యాయం కాదు.” అంటూ హితబోధ చేసింది.

“నేను ఈ అడవికి రాజును. నాకు నీతులు చేపే సాహసం చేయడం నీకు మంచిది కాదు.” అంటూ ఏనుగు పట్ల అహంకారాన్ని ప్రదర్శించింది పులి. ఏనుగు హోనంగా తిరిగి వచ్చేసింది.

చెరువు గట్టుపై జంతువులన్నీ సమావేశమయ్యాయి. పులి నుండి తప్పించుకునేందుకు ఉపాయం ఆలోచించి సాగాయి.

“నాకు ఒక ఆలోచన వచ్చింది. చెప్పనా?” అడిగింది కుందేలు. జంతువులన్నీ కుందేలు వైపు చూసాయి.

“పులి మొడలో గంట కడదాం! పులి కడలికలను పసిగట్టి జాగ్రత్త పడుదాం” చెప్పింది కుందేలు.

కుందేలు మాటలు విని ఫక్కున నవ్వాయి ఎలుకల గుంపు.

“ఎందుకు సవ్యాతున్నారు?” అమాయకంగా అడిగింది కుందేలు.

“గతంలో మేము ఇలాగే పిల్లి మొడలో గంట కట్టలని ఉపాయం వేశాము. గంట సిద్ధం చేశాక దాన్ని పిల్లి మొడలో కట్టే ఛైర్యశాలి దౌరకలేదు. దాంతో ఆ గంట మా బొరియలో వధాగా పడి ఉంది.” చెప్పింది ఎలుక.

“నాకు తెలియకుండా ఇంత ఉపాయం వేశారా?” అంటూ ఎలుకల వైపు కొరకొరా చూసింది పిల్లి.

ఎలుకలన్నీ భయంతో తమ బొరియల్లో దాక్కేబోయాయి.

“మిమ్మల్ని ఇంకెప్పుడూ వేటాడునులే! ప్రత్యామ్నాయ ఆహారం సంపాదించుకుంటాను” అభయమిచ్చింది పిల్లి. ఎలుకలన్నీ సంతోషించాయి.

“ఎలుకలు చెప్పింది నిజమే. అవి పిల్లి మొడలో గంట కట్టలేక పోయినట్టే, మనం పులి మొడలో గంట కట్టే సాహసం చేయలేదు” నిరుత్సాహంగా చెప్పింది జింక.

“పులి మొడలో గంట కట్టే ఉపాయం నా దగ్గర ఉంది.” అంటూ ముందుకు వచ్చింది కోతి.

“పులిని మనం రాజుగా అంగీకరించినట్టు కబురు పంపండి. సన్మానం చేయదలిచామని చెప్పి పులిని ఆహ్వానించండి. సన్మాన కార్యక్రమంలో నేను పులి మొడలో గంట కడతాను.” చెప్పింది కోతి.

సన్మానానికి కావలసిన పూలను సిద్ధం చేశాయి పిల్లలు. పండ్లను, కాయలను కోసుకొచ్చాయి పిల్లలు. ఎలుకలు గంటను శుభ్రం చేసి తీసుకొచ్చాయి. గుర్రాలు తోలు శాలువాను ఏర్పాటు చేశాయి. కోతి పూలహారం మధ్యలో గంట కట్టి మాలలు చుట్టింది. ఏనుగు జంతువులన్నిటినీ వెంటబెట్టుకుని గుహ దగ్గరకు వెళ్లి పులిని తన వీపుపై ఎక్కించుకుని ఊరేగింపుగా చెరువుగట్టు దగ్గరకు తీసుకు వచ్చింది. జంతువులన్నీ నాట్యంచేస్తూ స్వాగతం పలుకగా పులి సింహసనం పై కూర్చుంది. పులి శార్య పరాక్రమాల గురించి గొప్పగా పొగిడాయి. జంతువులన్నీ చప్పట్లు కొడుతుండగా పులికి శాలువా కప్పింది ఏనుగు. గంట కట్టిన పూల హాన్ని పులి మొడకు గట్టిగా కట్టింది కోతి. తనకు దక్కిన గౌరవానికి పులి మురిసిపోయింది.

రెండు రోజులు గడిచాయి. పులి మొడకు కట్టిన మాలలోని పూలన్నీ వాడిపోయా రాలిపోయాయి. పులి మొడకు గంట మాత్రమే మిగిలింది. గుహ నుండి కాలు బయట పెట్టిన ప్రతిసారి గంట గణగణమని మ్రోగేది. జంతువులన్నీ పులి కంట పడకుండా దాక్కేపడం మొదలుపెట్టాయి. పులికి ఒక్క జంతువూ చిక్కేది కాదు. దాంతో పులి ఆహారం కోసం మరో అడవికి వలసపోయింది. కోతి తెలివీతేటలను మెచ్చుకుంటూ జంతువులన్నీ ఆనందంతో చిందులు వేశాయి.

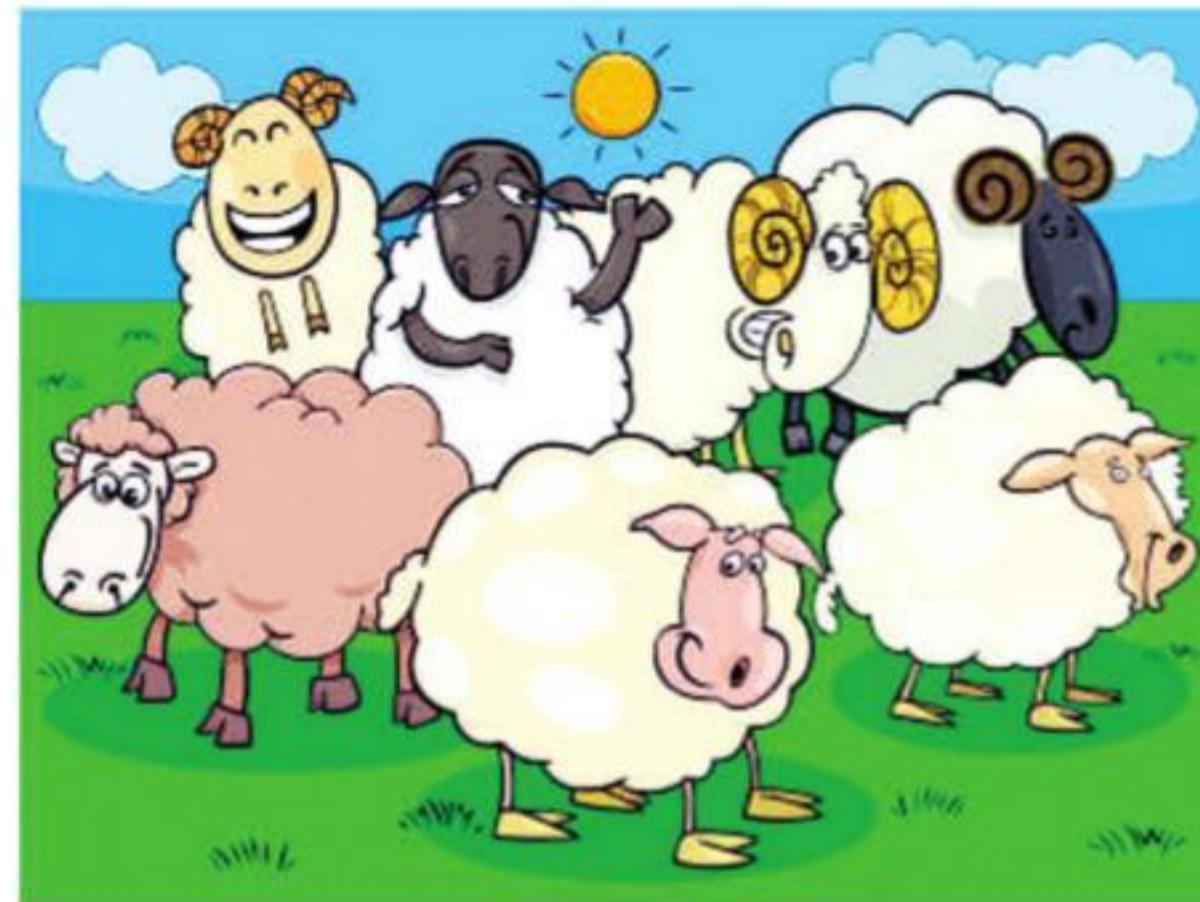
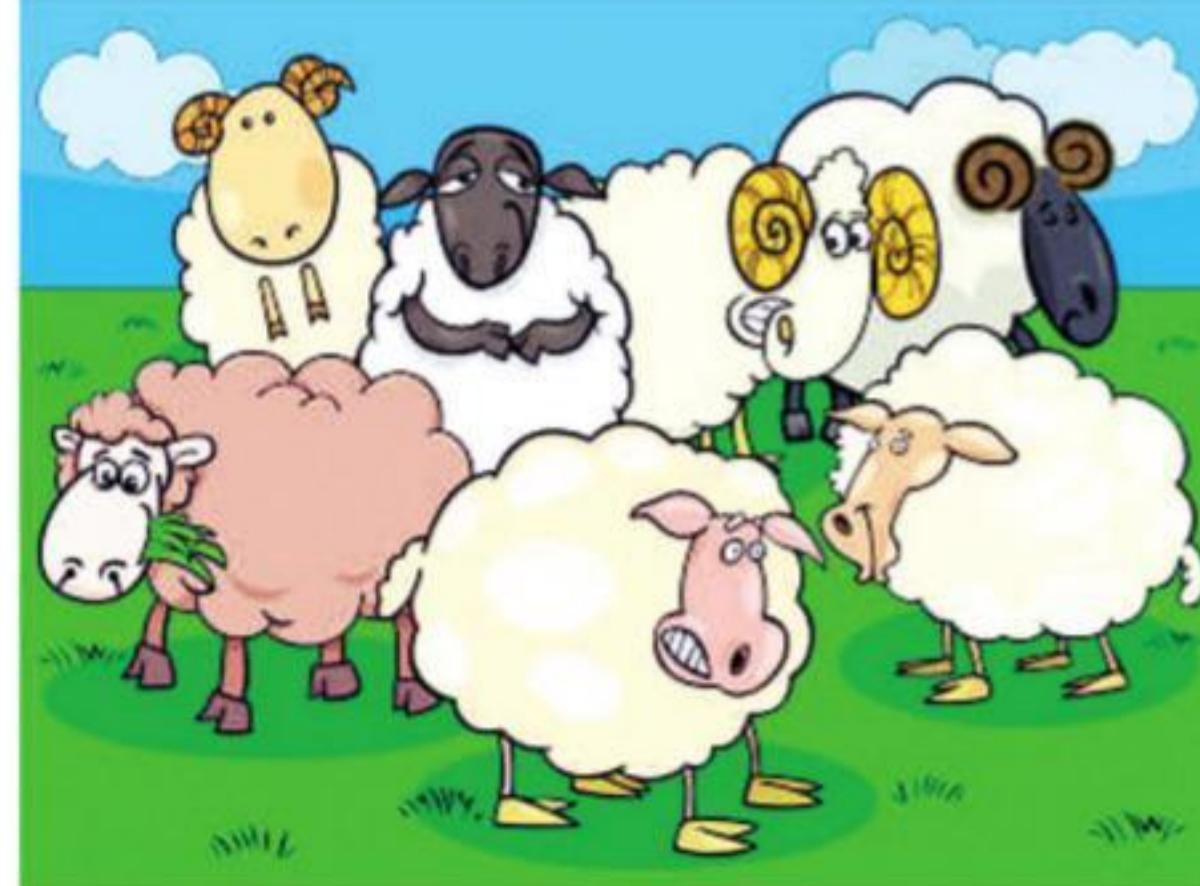
- పేట యుగంధర్, 9492571731

పుట్టి గిలథర్

బుద్ధోడి తెలివి - 37

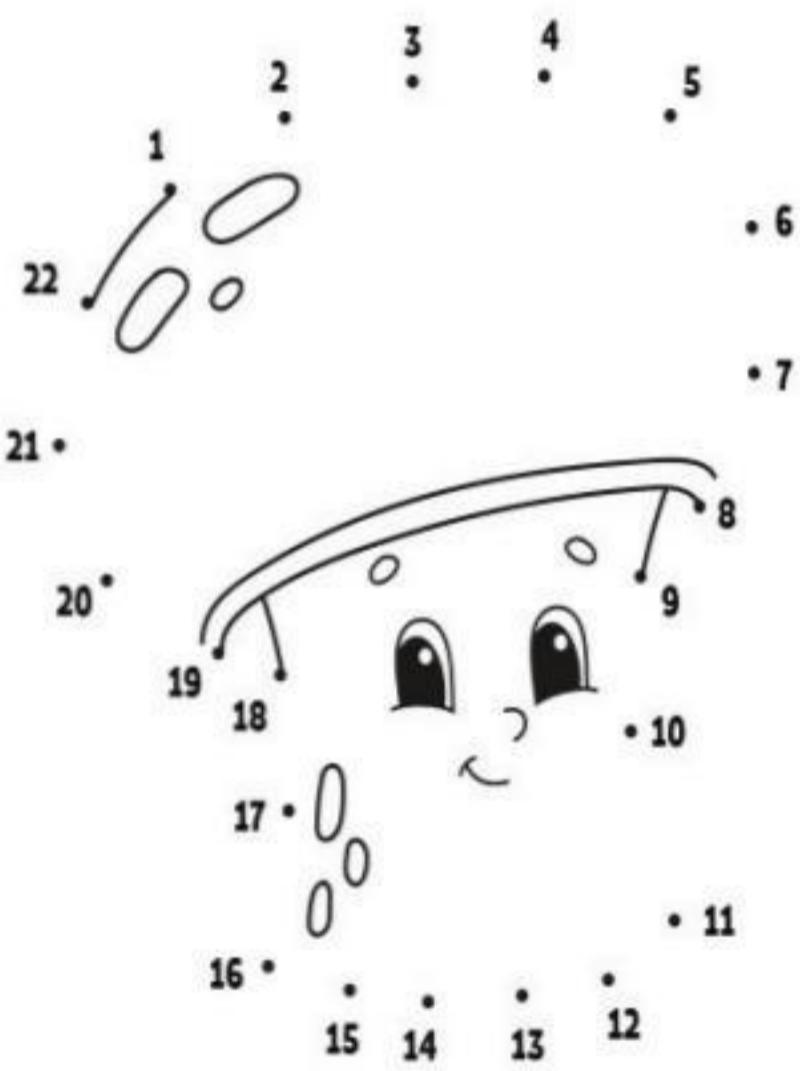
చికన్ తింటూ దేవుణ్ణి
గుర్తుచెయ్యకూరా!

చికన్ తినే దేవుడినే గుర్తు
చేస్తున్నాలే అక్కా!

చుక్కలు కలపండి

కింద ఉన్న ఆకారం పూర్తిగా లేదు. ఆ స్థానంలో చుక్కలు, పక్కన అంకెలున్నాయి. చుక్కలు కలుపుకుంటూ వెళ్లే పూర్తి ఆకారం వస్తుంది. టై చేధ్యామా..

తేడాలు

పైన కనిపిస్తున్న రెండు బొమ్మలు చూడడానికి ఒకేలా ఉన్నాయి. కాని వాటిలో ఆరు తేడాలు ఉన్నాయి. అవి ఏంటో కనిపెట్ట గలరేమో ప్రయత్నించండి చూద్దాం..

సూక్తి...

భయపడటం
ఎప్పడు
మానేస్తామో ...
అప్పడు మన
జీవితం
మొదలైనట్లు

- చేగువేరా

రంగులేద్దాం..!

పైన బొమ్మకు ఏమే రంగులు వేస్తే అందంగా
ఉంటుందో.. ఆ రంగులతో కలర్పట్టగా మార్చండి
చూద్దాం...

దాదాసాహెబ్ ఫాల్ట్

భారతీయ సినీ చలిత్తకు హిర్స్

ఈనాడు వేలకోట్ల వ్యాపారానికి కేంద్ర బిందువైన చలనచిత్రపరిశ్రమకు అంకురార్పణ చేసిన దాదా ఫాల్ట్ నిర్దయగా అవమానపరిచిన విషయం మనల్ని కలచివేయవచ్చు. కానీ, ఈ వ్యాపార ప్రపంచంలో మానవీయ విలువలకు తావులేదని రుజువు పరుస్తుంది ఫాల్ట్ జీవనగాథ.

- హిర్స్. రమేష్ బాబు, 7780736386

ఎన్నె ఏండ్ల కిందటి మాట. అవి 1940ల నాటి రోజులు. డెబై ఏండ్లు నిండిన ఆ వృద్ధుడు అతి సాధారణ ఖాకీ దుస్తులు ధరించి వున్నాడు. నాటి బొంబాయి నగరంలోని ఓ స్టూడియో గేటువద్ద వాచమెన్తో ప్రసిద్ధ దర్శకుడు కేదార శర్మ సినీ పనిత నాన్ని ప్రశంసిస్తూ మాటల్లాడు తున్నాడు. అతని వద్ద అసిస్టెంట్‌గా చేరి పనిచేయడానికైనా తాను సిద్ధమని, గతంలో సినిమా నిర్మాణంలో అనుభవం కలిగున్నానని మొర పెట్టుకుం

టున్నాడు. చివరికి కేదార శర్మ వద్ద కెమెరాలు తుడిచే పని చేయడానికైనా తాను సిద్ధమన్నారు. ఇంతలో స్టూడియో నుండి యజమాని బయటకు వచ్చి అంతా విన్నాడు. అతనితో ఆ వృద్ధుడు తానెవరో చెప్పాడు. కానీ ఆయనిదేమీ పట్టించు కోకుండా ఆ వాచమున్తో మెడపట్టి గెంటించారు. ఇంతలో అక్కడికొచ్చిన కేదార శర్మకి ఈ గెంటివేత దృశ్యం కనబడింది. అలా ఆ పెద్దమనిషిని గెంటివేసిన స్టూడియోలో తోలినాటి భారతీయ సినీ నిర్మాతల్లో ఒకరైన సేర్ చందూలాలల్పా కాగా, ఆ అవమానానికి గురైన వృద్ధుడు ఎవరో కాదు. యావత్ భారతీయ సినిమా కళకు ఓనమాలు నేర్చి, దాని ఎదుగుదలకు తన జీవిత సర్వస్వాన్ని త్యాగం చేసిన పితామహుడు, నేడు “పశ్వర్య” వంతమైన మన సినిమా పరిశ్రమకు బీజం వేసిన మహామహాడు. ఆయనే దుండేరాజ్ గోవింద ఫాల్ట్. అందరూ గౌరవంగా పిలుచుకునే “దాదా సాహెబ్ ఫాల్ట్”. ఈ ఏప్రిల్ 30కి ఆయన జన్మించి 151 సంవత్సరాలు పూర్తుతాయి.

ఈనాడు వేలకోట్ల వ్యాపారానికి కేంద్ర బిందువైన చలనచిత్ర పరి శ్రమకు అంకురార్పణ చేసిన దాదా ఫాల్ట్ నిర్దయగా అవమానపరిచిన విషయం మనల్ని కలచి వేయవచ్చు. కానీ, వ్యాపార ప్రపంచంలో మానవీయ విలు వలకు తావు లేదని రుజువు పరుస్తుంది ఫాల్ట్ జీవనగాథ.

1910. అవి శీతాకాలపు రోజులు. బొంబాయి నగరమంతా క్రిస్తు

ఉత్సవాల్లో మునిగి
తేలుతోంది. చార్యరోడ్లో -
ఉన్న ఒక టెంట్ వద్ద 'దిలైఫ్'
ఆప్ క్రీస్తు అనే మూకీ
ప్రదర్శనను సతీసమేతంగా
వెళ్ళి చూసోచ్చాడు పాల్స్.
అప్పుడాయనకి క్రీస్తు
జీవితంలాగే మనమూ మన
ఆరాధ్య దేవతలను, ఆదర్శ
పురుషులను తెరపై
చూడలేమా అన్నించింది. ఫాల్కోతొలిమూకీ రాజు హరిశ్చంద్ర (1913)

కానీ దానికి అదిక మొత్తం
లో ధనం, పరిజ్ఞానం, అనుభవం, వసతులు, వన రులు కావాలి.
వీటిలో ఏ ఒక్కటీ లేకున్న చేయాలనే సంకల్పబలం మాత్రం
ఉంది. ఆ సంకల్ప బలమే భారతీయ సినిమా ఆవిర్మావానికి,
అంకురార్ణణకు శ్రీకారం చుట్టింది. పాల్స్ ఆ తరువాత
బొంబాయిలో ప్రదర్శించిన ప్రతి మూకీని చూశాడు. వాటిలోని
ప్రతి సీన్లు, పాట్లు తనకున్న ఫోటోగ్రఫీ పరిజ్ఞానంతో
విశ్లేషించుకున్నాడు. అప్పటిదాకా ఆయన అభ్యసించిన కళలన్నీ
సినిమా నిర్మాణానికి ఉపయోగపడేవే కావడం పాల్స్కి
కలిసాచ్చింది. ఇక తాను సినిమాను తీయగలననే నిర్ణయానికి
వచ్చాడు.

సినిమాకి సంబంధించిన కేటలాగులు, పుస్తకాలు,
పరికరాలను ఇంగ్లాండ్ నుండి తెప్పించుకోగలిగాడు, తన
మినియేచర్ ఫిలిం కెమెరాతో ఏడాదిపాటు ప్రయోగాలు చేస్తూ
గడిపాడు. ఇలా రాత్రింబవశ్లు కెమెరాతో కుస్తీ పట్టడం,
సినిమాలు చూడటం గమనించి స్నేహితులు, బంధువులు
ఇదంతా జరిగేవని కాదని..... డబ్బు, సమయం, ఆరోగ్యం
వ్యధమౌతాయని నీరుగార్చినా పాల్స్ తన ప్రయత్నాలు
మానవేదు. ఫలితంగా ఆయన కనుచూపు మందగించింది.
అప్పట్లో బొంబాయిలోని ప్రసిద్ధ నేత్రవైద్యుడు డా॥ ప్రభాకర్
కళకు ఎక్కువగా పని కల్పిస్తే శాశ్వతంగా అంధత్వం వచ్చే
ప్రమాదం ఉందని పోచ్చరించినా లక్ష్మేష్టక పాల్స్ తన
ప్రయోగాలు కొనసాగించాడు.

పాల్స్ ఇన్ని ప్రయోగాలు చేస్తున్నా, పూర్తి స్థాయి పరిజ్ఞానం
సంపాదించేందుగాను ఇంగ్లాండ్ వెళ్ళడం తప్పనిసరి
అనుకున్నాడు. కానీ అందుకు ఆర్థికపరమైన మద్దతు
అవసరమైంది. తన మిత్రుడు యశ్వంత్ నాదక్రికి తాను
రూపొందించిన 'విత్తు నుండి మొలకెత్తే దాకా' అనే లఘుచిత్రాన్ని

సెట్లో స్వయంగా మేకప్ప చేస్తున్న దాదాసొపోబ్ ఫాలో

చూపాడు

ఒక బరాణి విత్తును
నాటి అది మొలకెత్తి మొక్కగా
మారే వరకూ జరిగే
పరిణామాలను దృశ్యకరించిన
ఆ సింగల్ రీల్ ఫిలింని
చూసిన నాడక్కి మన పాల్స్
పూర్తిస్థాయి సినిమాను
తీయగలడని అంత త్వరగా
విశ్వసించలేదు. చివరికి 10
వేలు అప్పగా ఇప్పగా, 15
వేలు ఇన్నురెన్న పాలనీ

మీద లోన్ తీసుకుని, మరో పదివేలు అప్పు పుట్టించు కున్నాడు.
1912 ఫిబ్రవరి 1న ఇంగ్లాండ్ పయనమయ్యాడు పాల్స్.
సినికేటలాగ్గే ఉన్న అడ్స్ ఆధారంగా ఇంగ్లాండ్ వెళ్గానే
బయోస్కోప్ వీక్ ఎడిటర్ 'కాబర్నేని కలుసుకుని సెవెపిప్
హాస్వర్త అనే దర్జకుని వద్ద సహాయకునిగా చేరి అన్ని విభాగాల్లో
శిక్షణ పాందారు పాల్స్, ఇంగ్లాండ్ నుండి సినిమా నిర్మాణానికి
సంబంధించిన విలియంసన్ కెమెరా, డెవలపింగ్, ప్రైంటింగ్
పరికరాన్ని, కొన్ని నెలలకు సరిపడే ముడిఫిలిం, సినిమా
నిర్మాణాలలో సాంకేతికంగా ఉపయోగపడే పుస్తకాలతో 1912
ఎప్రిల్ 1న ఇండియా తిరిగొచ్చాడు. నూతనోత్తేజంతో
బొంబాయిలో కాలుపెట్టిన పాల్స్ తన కుంటుంబ సభ్యులందరికీ
వేషాలు వేయించి తనకు తోచిన దశాలను చిత్రికరించాడు. ఆ
దశాలను ప్రాజెక్టర్తో చూడగా అవి అనుకున్నట్టుగానే వచ్చాయి.
ఈ దృశ్యాలను ఒక పైనాన్సియర్కి చూపగా ఆయన సంతప్తి
చెంది పాల్స్ తీయబోయే చిత్రానికి అప్పు ఇచ్చేందుకు
సరేనన్నాడు. కానీ సెక్యూరిటీగా ఎమైనా చూపితేగాని
ఇప్పసన్నాడు. చిత్తం తప్ప విత్తం లేని పాల్స్ సెక్యూరిటీగా ఎమి
చూపగలడు? అప్పటికే అప్పులు చేసి ఉన్నాడు. వ్యవహారాలేమీ
లేవు. అందివచ్చిన అవకాశం చేజారింది. ఆ రాత్రి పక్కన
అలికిడయ్యసరికి తిరిగి చూశాడు. చేతిలో మూటతో ఉన్న భార్య
సరస్వతి. "మీరు ఎమాలోచిస్తున్నారో. ఎందుకాలోచిస్తున్నారో
నాకు తెలుసు. క్రీస్తు కథలాగా మనదేవుళ్ల కథలను
తీయాలనుకుంటున్నారు. ఎంత ధనం కావాలో నాకు తెలీదు
కానీ ఈ నగలు తీసికెళ్ళి మీ ప్రయత్నం ప్రారంభించండి" అంటూ
నగలమూట చేతిలో పెట్టింది. ఇది ఊహించని పాల్స్ కృతజ్ఞతతో
నిండిన స్వరంతో "సరస్వతి" అన్నాడు. ఆ తర్వాత ఆయనకు
మూటలు పెగల్లేదు. అలా తోలిసినిమా కోసం తన నగల్ని త్యాగం
చేసిన సరస్వతిపాల్స్కి యావత్త భారతీయ సినీ పరిశ్రమ
ఎప్పటికే రుణపడే ఉంటుంది.

తక్కువ బడ్డెట్లో రూపొందే 'హరిశ్చంద్ర' కథను సిద్ధం
చేసుకున్న దాదాకి తారామతి పాత్ర పోవణకుగానూ
మహిళలెవరూ ముందుకురాలేదు. బొంబాయి రెడ్డలైట్ ఎరియా
వెళ్ళి ప్రయత్నించినా ఎవరూ చేయమన్నారు. చివరికి హోటల్లో
సర్వర్గగా పనిచేస్తున్న చెత్తాపీక నటుడు సలంకే చేత తారామతి
పాత్ర వేయించారు. వాటి ప్రసిద్ధ రాజాపూర్ డ్రామా కంపెనీవారి
సహకారంతో రాజు హరిశ్చంద్ర మూకీని 3,700 అడుగుల
నిడివితో పూర్తిచేశారు. పాల్స్ ఫిలింస్, బాంబె - 4 బ్యానర్పై
కథ, దర్జకత్వం, ఎడిటింగ్, ప్రాసెసింగ్, ప్రాడ్యూసర్. పాల్స్
వ్యవహారించారు. టి.బి. తెలాంగ ఛాయాగ్రహణం అందించారు.

శ్రీకృష్ణ జననం (1920)

కాళీయ మర్దన (1920)

1913 మే 3న తొలి భారతీయ సినిమాగా రాజా హరిశ్వరంద్ర బొంబాయిలోని కరోనేషన్లో విడుదలై విజయబేరి మోగించింది. ఏకబిగిన 23 రోజులపాటు కనకవర్షం కురిపించింది. ఇలా “రాజాహరిశ్వరంద్ర”లో భారతీయ సినిమా పరిశ్రమ ఆవిర్ధవించింది.

భారతీయ సినిమాకు పితామహుడైన దాదాపాల్స్ నాసిక్ దగ్గర్లోని త్రయంబక్లో 1870 ఏప్రిల్ 30న జన్మించారు. తండ్రి దాజీశాస్త్రి సంస్కృత పండితులు. చిన్నతనం నుండి పాల్స్ లలితకళల పట్ల ఆసక్తి పెంచుకుని చిత్రలేఖనం. ఇంద్రజాలం, నటునలో ప్రవేశం పొందారు. ప్రాధమిక విద్య త్రయంబక్లో తర్వాత బొంబాయిలో కొనసాగింది. 1885లో బొంబాయిలోని జె.జె. స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ లో చేరి నటునలో శిక్షణ పొందారు. అక్కడే తనకు సినిమాకళకు సంబంధించిన విషయాలతో పరిచయాలేర్పడి దానిపై అభిరుచిని పెంచుకున్నానని ఒక పత్రికలో రాశారాయన. బొంబాయిలోని కళాభవనలో పొట్టోగ్రఫీ భాగానికి ఇన్స్ట్రుక్టర్ గా చేరిన పాల్స్ పొట్టోగ్రఫీలో పలు ప్రయోగాలు చేయడమే గాక మౌలింగ్, ఆర్బిటెక్సర్లో స్ఫూర్చుకాలిక కోర్సులు చేశారు. పాల్స్ తన డెరీను పొట్టోగ్రఫీతో ప్రారంభించి తరువాత నాటి స్టేషన్లల పరదాలపై సీన్లు చిత్రించే చిత్రకారుడయ్యాడు. క్రమంగా 1903 చివరినాటికి నాటి ప్రథమత్వ పురాతత్త్వశాఖలో క్రాష్ట్ మన్ కమ్ పొట్టోగ్రాఫర్గా చేరాడు. ఆ తరువాత ప్రింటింగ్ ప్రైన్ వ్యాపారం చేశాడు. చివరికి రాజహరిశ్వరంద్రతో భారతీయ సినిమాకి ఆద్యాత్మికానారు.

రాజాహరిశ్వరంద్ర విజయమిచ్చిన ప్రేరణతో 1914లో మోహినీభస్మసుర తీశారు. ఈ సినిమాలో పార్యతి, మోహిని పాతలను దుర్గ, కమలాబాయి గోఖలే అనే రంగస్థల నాయికలనే పోషింపజేశారు. ఏరే భారతీయ సినిమాల్లో తొలినాయికలు. 1914 జూన్‌లోనే సావిత్రి సత్యవాన్ విడుదల చేశారు. ఆ సినిమా ఒకేసారి మూడు చిత్రాలు తీయగల్గేంత ధనాన్ని వసూలు చేసింది. మరోవైపున ఇప్పటిదాకా తీసిన ప్రింటు త్వరగా వెలిసి పోతూండటంతో కొత్త కెమెరా, కొత్త డెపలపింగ్ మిషన్సును తేవడానికి లండన్ వెళ్లాలాను తీసిన హరిశ్వరంద్ర ప్రింటు కూడా వెంట తీసికెళ్లాడు. అక్కడ బయోస్టోప్ సంపాదకుడి సహకారంతో హరిశ్వరంద్ర ప్రదర్శనలిచ్చారు. 1914 మే 28 సంచికలో ట్రేడ్ టాపిక్ శీర్షికన పాల్స్ రాజహరిశ్వరంద్రల గురించి పాల్స్ చేసిన కృషి సాధారణమైంది కాదు. ఒక దేశపు

సినిమా హరిశ్వరంద్ర ఆవిర్భావానికి నాందిపలికిందని రాశారు. ఇంకా అక్కడ పలుపత్రికలు పాల్స్ గురించి గొప్పగా రాశాయి. 1914 జూన్ 4 బయోస్టోప్ లో ఫిల్మ్ ప్రొడ్యూసింగ్ ఇండియా అని పాల్స్ బొమ్మతో ప్రత్యేక వ్యాసాన్ని రాశారు. ఇంతేకాదు అక్కడి నిర్మాతలు తమకు భారతీయ కళలతో సినిమాలు తీసి పెట్టమని ఆయన ముందు క్యాకట్టారు. కానీ దాదా అంగీకరించలేదు.

1914 చివరి వాటికి ఇండియా తిరిగొచ్చిన పాల్స్ మళ్ళీ సినిమాల నిర్మాణానికి పడ్డ కష్టాలు జన్మించి అన్ని కావు. అప్పటిదాకా పైనాన్న చేసిన నాదకర్మ, అతని బావ అప్పు తీర్చుమని ఒత్తిడి తెచ్చారు. దీంతో యూనిట్ సబ్బులు దూరం కానారంబించారు. అయినా వెనకంజవేయని పాల్స్ ఒకవేళ ఈ దశ వల్లనే భారతీయ సినిమా పరిశ్రమ మూతపడవలసి వస్తే నేను ఏ స్వదేశీభావనతోనైతే లండన్లో సినిమాలు తీయకుండా వచ్చానో దానికి విలువ లేకుండా పోతుంది. నా జీవితాన్ని పణంగా పెట్టయినా సరే ఆర్థిక వనరులను పెంచుకుని పరిశ్రమను నిలబెడతాను. భారతీయులకు వెండితెర షైఫవాన్ని అందించాలంటే ఈ మాత్రం కష్టప్పణష్టాలు తప్పవేమోనని పించింది.’ అని తన ఆత్మకథలో రాసుకున్నాడు. 1916 వరకు తన పాత చిత్రాలను ప్రదర్శిస్తూ గడిపిన పాల్స్ గ్వాలియర్ రాణి, అంద్ పాలకులు, మరో ఇరువురి ద్వారా మొత్తం 10వేలు సమకూర్చుకుని 1917లో ‘రాజాహరిశ్వరంద్ర’ (కొత్త వర్షాన్), ‘లంకాదహన్’ తీసి విడుదల చేశాడు. ఏటికి పోటీగా మదన్ ‘హరిశ్వరంద్ర’ పటాన్సుర్ ‘ప్రహ్లదులు విడుదలైనవి. కానీ పాల్స్ చిత్రాలు లక్ష్లలు వసూలు చేశాయి. బొంబాయి, పూనా, మద్రాసు నగరాల్లో వసూలైన మొత్తాన్ని ఎడ్డబండ్లపై పోలీసుల సాయంతో ఇంటికి చేరవేసుకోవలసి వచ్చిందాయనకు.

దీంతో పాల్స్ దశ తిరిగింది. 1917లో హిందూస్థాన్ ఫిలిం పతాకంపై తీసిన సినిమాలన్నీ ఆర్థికంగా విజయం సాధించి ఆయనకు పేరు ప్రభ్యాతులు తెచ్చి పెట్టాయి. నాసిక్లోని ఆయన స్వాధియో నిరంతరం ఘాటింగ్లతో కళకళలాడింది. ఈ నేపథ్యంలో పాల్స్ తీ కృష్ణజన్మ’, ‘లంకాదహన్’, ‘భస్మసురమోహిని’, ‘సావిత్రి సత్యవాన్’ (1921), సంత్ నామదేవ (1922). ‘శిశు పాలవధ’, ‘అశ్వత్థామ’, ‘భుబువాహన’, ‘బుద్ధదేవ’, ‘మహానంద’ (1923), ‘రామరావణ యుద్ధ’, ‘సీతావనవాన్’ (1924), ‘సత్యభామ’ (1925), ‘జానకి స్వయంవర్ం’, ‘సంత్ ఏకనాథ’ (1926), ‘హనుమజ్ఞన్’, ‘మోహినీ రుక్మాంగద’ (1927), పరుపు రాం’ (1928), ‘మాలతీమాధవ’, “సంత్ మీరాబాయి” (1929), ‘కబీర్కుమార్’ (1930) వంటి 97 మూర్కలు తీశారు. మరోవైపు షార్ట్ ఫిలిం కూడా తొలుత తీసింది ఈయనే. హౌ ఫిలిం ఆర్ మేడ్, సింహస్థల్ పర్ఫెన్స్, ఏనిమేటెడ్ కాల్యాన్, స్కూర్చియన్ బైట్ మొదలైన పాతిక లఘుచిత్రాలు తీశారు. అయితే హిందూస్థాన్ ఫిలిం, స్వాధియోలో భాగస్వాముల మధ్య విభేదాలు పొడసూపి ఎవరిదారిన వారు వెళ్ళిపోయారు. దాంతో పాల్స్ కి సినిమాలపై విరక్తి కలిగి ఉపాధి కోసం రంగస్థలంపై నాటకాలు వేయించాడు. అది నష్టాల్చి తెచ్చి పెట్టింది. కానీ హిందూస్థాన్ కంపెనీ వారికి పాల్స్ విలువ తెలిసాచ్చి ఆయన్ను వెనక్కు పిలిపించి పూర్తి

ఫాల్స్ అవార్డు - రాజకీయాలు

దాదా ప్రారంభించిన సినీ పరిశ్రమలోకి ఎందరో వ్యాపారులు ప్రవేశించి కోట్లు గడించారు. కానీ ఆయన్ను సరిగ్గా గౌరవించలేక పోయారు. 1971 ఏప్రిల్ 30న భారత ప్రభుత్వం ఆయన పేరున ఒక స్వారక తపాలబిళ్లను, 1970లో శతజయంతి సందర్భంగా 1969 నుండి దాదా సాహేబ్ ఫాల్స్ పురస్కారం ప్రవేశపెట్టి దేవికారాణి మొదలు ఇటీవలి రజనీకాంత దాకా 51 మందికి బహుకరించారు. ఈ అవార్డు అందుకున్న తెలంగాణ వారిలో ప్రథముడు పైడి జైరాజ్ (1980). ఆ తర్వాత 2005లో శ్యాంబెనెగల్ ఉన్నారు. కాగా 1975లో బెంగాలీ వాడైన ధీరేన్ గంగులీకి ఈ అవార్డు వచ్చింది. ఈయన మూకి సినిమా జీవితం మన ప్రోదరాబాద్ లో ముడిపడి ఉంది. 1922లో ప్రోదరాబాద్ వచ్చి మూకీలు తీశారాయన.

ఈక ఇతర తెలుగు వారి విషయానికి వస్తే మొదటి ఫాల్స్ అవార్డు వాహినీ సంస్ అధివేత దర్శక నిర్మాత బి.ఎన్ .రెడ్డికి 1974లో వచ్చింది.ఆ తరువాత దర్శక నిర్మాత ఎల్ .వి.ప్రసాద్ (1982), విజయ-వాహిని స్టూడియో అధినేత బి.నాగిరెడ్డి (1988), అక్కినేని నాగేశ్వరరావు (1990), శతాధిక చిత్రాలు తీసిన డి.రామానాయుడు (2009), కళాత్మక చిత్రాల దర్శకుడు కె.విశ్వనాథ్ (2016)ఈ అవార్డు అందుకున్న వారిలో ఉన్నారు. కాగా భారతదేశంలో సమాంతర సినిమాకు ఆద్యాదైన శ్యాంబెనెగల్ (2005) హిందీ విభాగంలో ఈ అవార్డు అందుకున్న ఆతను మన తెలంగాణాడే.

పోతే ఇటీవలి ఫాల్స్ అవార్డు గ్రహీత రజనీకాంత (2019) విషయంలో కొంత వివాదం మొదలైంది. తమిళనాడులో జరుగుతున్న అసెంబ్లీ ఎన్నికలను ధృష్టిలో ఉంచుకుని ఆయనను ఎంపిక చేశారని .కళాకారులకు ఇచ్చేఅవార్డులు, పదవులు రాజకీయాలతో ముడిపెట్టి ప్రకటించడం వలన వారి విలువను

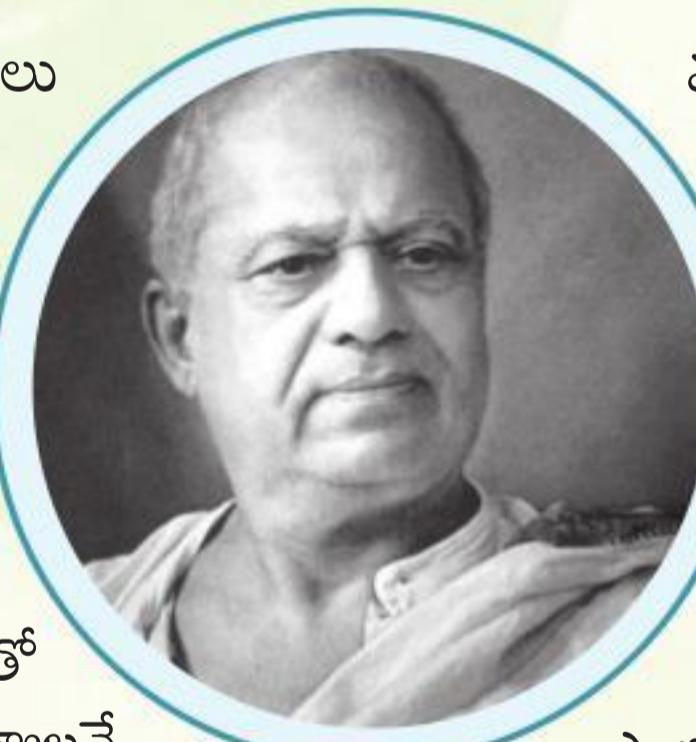
కుదింప చేస్తుందనేది సినీ వర్గాల వాదన. ఐనంత మాత్రాన రజనీకాంత ఫాల్స్ అవార్డుకు అనర్పుడని కాదు. నటుడిగా, వ్యక్తిగా ఆయన ఉన్నతుడే. కానీ ఎన్నికల సమయంలో ప్రకటించడంలోనే రజనీని మచ్చిక చేసుకుని, ఆయన అభిమానుల ఓట్లను తమ కూటమి వైపు మలుపు కోవచ్చనేది బిజేపి ఉద్దేశ్యం అనేది విమర్శ.

అంతెందుకు దేవగౌడ ప్రధాని కాగానే కన్నడ

కంటీరవ రాజ్కుమార్కు(1995)ఫాల్స్ అవార్డు ప్రకటింపజేసుకున్నారు.ఆ తరువాత మోడీ వచ్చాక కూడా తన పాత మిత్రులు అమితాబ్, వినోద్భిన్నాలకు అవార్డులు వచ్చాయనే విమర్శ కూడా ఉంది. ఐతే జాతీయ అవార్డులు, దాదాఫాల్స్ అవార్డుల ఎంపికలో రాజకీయాలు మొదటి సుండి ఉన్నవే. లేకపోతే గడచిన 51ఎండ్లలో ఏకంగా 28మంది హిందీ రంగానికి చెందిన వారికే అత్యధిక అవార్డులు దక్కినవి. ఆ తరువాత 11సార్లు బెంగాలీ రంగానికి, మూడవ స్థానంలో నెసార్లు తెలుగు వారికి, తమిళంలోముగ్గురికి, మరాతి, కన్నడ, అస్సామి, మలయాళ రంగాలలో ఒక్కొక్కరికి దక్కింది. ఇందులో మరోకోణంలో చూస్తే గడచిన 50ఎండ్లలో మహిళలకు దక్కింది ఆరుసార్లే. వరుసగ వారు దేవికారాణి(1969), రూబీమేయర్ సులోచన(1973), కానన్ బాల(1976), దుర్గాభోటే (1983), లతామంగేష్వర్ (1989), ఆషాభోంస్లే(2000). అంటే గడచిన 20ఎండ్లగ ఒక్క మహిళకు కూడ ఫాల్స్ అవార్డు ఇయ్యలేదన్న మాట. ఇదోరకమైన పట్టపాతం. ఐతే ఉండేది ఒకే అవార్డు. సినిమాల నిర్మాణం జిరిగేదేమో పన్నెండు భాషలకు పైగా. రాజకీయాల ప్రమేయం లేకుండ జాతీయ, దాదాఫాల్స్ అవార్డులు ప్రకటించిన సందర్భాలు అరుదే అనడంలో అతిశయంలేదు. పోతే ఫాల్స్ అవార్డు పొందిన తెలుగు వారు ఎనమండుగురు. ఈ లెక్కన చూసుకుంటే మనం కాస్త మెరుగే అనుకోవడంలో తప్పులేదేమో.

స్వతంత్ర బాధ్యతలు అప్పజెప్పి సినిమాలు తీయించారు. దాదా తీసిన చివరి మూకీ సేతుబంధన్ (1933).

కాగా అప్పటికే (అంటే 1931లో) అర్దేషిర్ ఇరానీ 'ఆలంఅరా' అనే తోలి భారతీయ టాకీ తీసి సరికొత్త చరిత్ర సఫ్టించారు. మూకీలతో భారతీయ సినిమాకు ప్రాణం పోసిన ఫాల్స్ కి టాకీలు అవరోధంగా నిలిచాయి. దాంతో సేతుబంధన్ తరువాత సినిమాలకు దూరమవ్వాలనే నిర్ణయం అయిప్పమైనదే కానీ తప్పని పరిస్థితి అని 1934లో కేసరి పత్రికకు ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో చెప్పుకున్నారు. ఇక తర్వాత ఏం చేయాలనేదే ప్రశ్న. ఎందుకంటే అప్పటిదాకా సంపాదించుకున్నది ఏమీ లేదని రాసుకున్నారు. అప్పటికాయన వయసు 62 ఎండ్లు. ఆ వయసులో కూడా ఉద్దేశ్యాన్వేషణలో పడ్డాడు ఫాల్స్. అలా వెండితెరకి దాదాగా వెలిగిన ఫాల్స్ చివరికి నిరు పేదగా నిలిచాడు. ఎన్ని పనులు చేసినా పొట్టగడవటమే గగనమైంది. ఎనామిల్ బోర్డులు రూపొందించే పని చేశాడు. ప్రశంసలోచ్చాయే తప్ప పైసా రాలేదు. ఇంతలో కొల్హాపూర్ సినిమావారు 'గంగావతరణ' (1934) టాకీకి దర్శకత్వం

వహించమని కోరారు. హిందీ, మరాతిల్లో రూపొందిన ఈ చిత్రం పూర్తయ్యేసరికి రెండేళ్ల పట్టింది. ఇంతలో ఆయన ఆరోగ్యమూ చెడిపోయింది. ఇన్ని కారణాలతో ఆ సినిమా పరాజయం పాలైంది. అలా ఫాల్స్కి తోలిటాకీనే చివరి టాకీ అయింది.

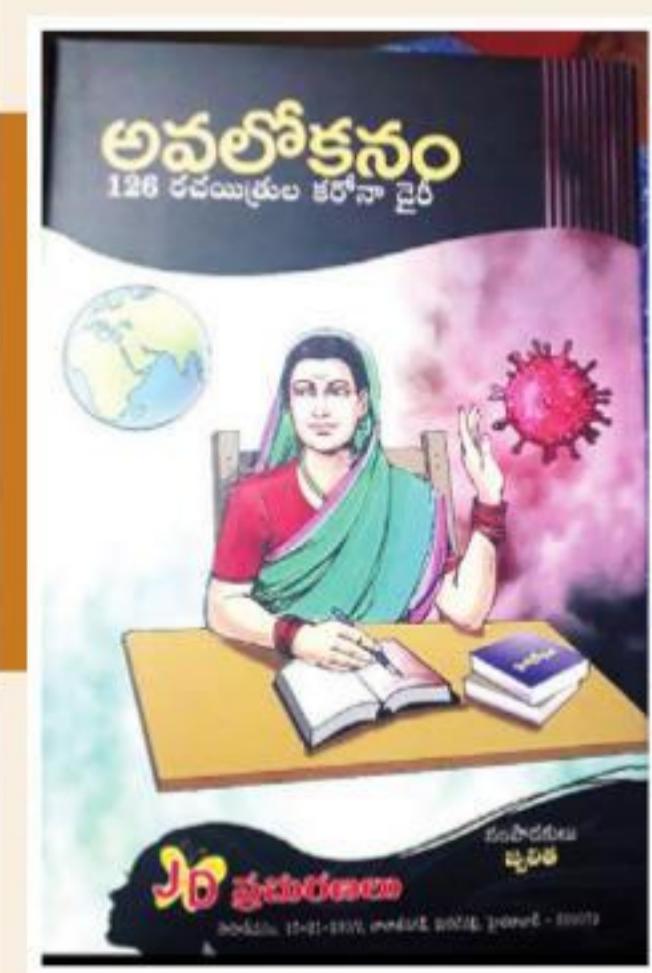
చివరి రోజుల్లో తెరమరుగై జీవనం సాగిస్తున్న ఫాల్స్ను కలుసుకున్న ఓ జర్నలిస్ట్ తమ పోటో ఇస్తే ముఖచిత్రంగా వేస్తామని అడగ్గా "నేను జన్మనిచ్చిన పరిశ్రమ నన్ను మరిచిపోయింది. నువ్వెందుకు గుర్తు చేయడం? మరచిపోవడం సహజం. నువ్వు కూడా అలాగే మర్మిపో" అన్నాడు నిర్వేదంగా, అజ్ఞాతంగా ఉంటూ, పేదరికంలో మగ్గుతూ అనామకుడిగా 1944 ఫిబ్రవరి 16న నాసిక్లో కన్నుమూళాడు ఫాల్స్. 2004లో ముంబైలోని చిత్రపురిని దాదాఫాల్స్ చిత్రనగరిగా పేరు మార్చారు. నేడు ఫాల్స్ లేరు... కానీ భారతీయ సినీ చరిత్రకే హీరోగా ఆయన స్థానం చెరిగిపోనిది. నేడు మన మధ్య ఫాల్స్ లేదు. కాని ఆయన ప్రాణం పోసిన భారతీయ సినిమా తేజోవంతంగా వెలుగుతూనే ఉంది.

జ్యోతితాక్షరి ఈ లేఖాస్రాం ! | న్మిక్షలు

ఉత్తరం ఒక ఉమ్మడి కుటుంబంలాంటేది. అనేక అనుభవాలను, అనుభూతులను పంచిన ఆత్మియ నేస్తాం. ఉత్తరం కోసం అలా గడపలో నిలబడి ఎదురుచూస్తూ, కాలుగాలిన పిల్లిలా ఒకటికి రెండూసార్లు వీధిలోకి తొంగి చూస్తూ పోస్టమాన్ కోసం నిరీక్షించడం ఒక అందున అనుభూతి. ఎవరో ఒకరు దగ్గర నుండి అందిన ఉత్తరంలో తెలుగుదనం నిండిన గుండ్రని అక్కరాలు. ఏదో తెలియని ఆనందం మరోసారి విషాదం చోటు చేసుకొన్నప్పటికి. నిన్నటి పదిలమైన జ్ఞాపకాలు అభివృద్ధి నడుమ, ఉరకలు పరుగుల జీవితాలలో ఉత్తరం నేడు చెరిగిపోతున్న జ్ఞాపకం. అయితే నేటికి మారుమాల ప్రాంతాలలో ఈ ఉత్తరం అనేక కబ్బర్ జలకాలాటల్లో మనసును సేదతీరుస్తుంది.

ఎన్నో యోజనాల దూరం ఈ ఉత్తర ప్రపంచం మనకు దూరమైపోయింది. భాషలోని సాకుమార్యం. తెలుగు అక్కరంలో జీవం కృతిమత్వంగా ఉంది. పోనులోని మాటల్లో ఆత్మియ స్వర్గ ఏ మాత్రం కనిపించడం లేదు. అంతా అంకెలగారడి జీవితం. ఉత్తరంలో చిరునామాలో ఇంటి నంబరు తప్పినప్పుడు పోస్టమాను పడే ప్రౌరాన అంతా ఇంతా కాదు.

ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఉత్తరం చిరునామా గుర్తు చేస్తాం. జ్యోతితగారు 'లేఖవలోకనం' పేరుతో సమాజం మీదకు ఒక అస్తోన్ని సంధించారు. ఈ లేఖల్లో మనకు సమాజంలో జరుగుతున్న లైంగిక హింసను, స్త్రీల పై నిరంతరం జరుగుతున్న దాడులను ఖండిస్తూ రచయితలు తమ భావేద్యగాలను, అవేదనను తమ ఉత్తరాలలో

లేఖవలోకనం

సంపాదకులు: జ్యోతి

పేజీలు: 254 వెల: రూ 250/-

ప్రతులకు :

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు

ప్రస్తావించడం జరిగింది. ప్రధానంగా రచయితులు స్త్రీల పై జరుగుతున్న అత్యాచారాలు, లైంగిక దాడులు, ఈ లేఖాస్రాం ద్వారా శంఖారావం పూరించడం జరిగింది.

వాస్తవానికి ఉత్తరాలు కేవలం జ్ఞాపకాలు ఎంత మాత్రం కాదు. అందుకు ఉదాహరణగా తీర్చీ, కోకు. చలం తదితరుల ఆలోచన సరళిని సామాజిక బాధ్యతలను గుర్తుచేస్తూ, ఈ ఉత్తరాలు ఈతరానికి ప్రేరణగా అక్కర సత్యాలు. అక్కర దీపికలు.

ఈ ఆధునిక యుగంలో ఉత్తరాలు అనే తోకలేని పిట్టలు మన జీవితాల నుండి అందనంత దూరం ఎగిరిపోయాయి, ఆక్కరాల ఆక్క రాలలో జీవం కనుమరుగుతుంది. కలం పట్టి ఉత్తరం ప్రాయడం మరచిపోయినవారికి. జ్యోతితగారి లేఖవలోకనం నేటి తరానికి సంధించిన ప్రశ్న. కలం పట్టి ఒక ఉత్తరం ప్రాయమని ఈ లేఖల సారంశం. సమయం దండుగ అనుకొకుండా ఒకసారి ఉత్తరం ప్రాసి చూడరు. మీ మనసు మీకు ఏమి సమాధానం చెప్పేది తెలుస్తుంది. మీలో నిగూఢంగా ఉన్న మీ భావేద్యగాలను అక్కరాలలో సంధించి నలుగురితో మీ ఆత్మియత అనుభూతులను పంచుకొండి. జీవితం క్షణికమే కావచ్చు. మీ భావనలు మాత్రం చిరంజీవత్వం కలిగివుంటాయి.

ఈ మహా యజ్ఞంలో నేను పైతుం అంటూ 62 మంది రచయితలు రచయితులు పాల్గొని తమ ఆలోచనల దృక్ప్రధాన్ని తెలియజేసారు. అయితే, రచయితల స్వీయదస్తూరితో ఈ సంకలనం తీసుకు వచ్చినట్లయితే, మరింత అందంగా ఉండేది.

- బోధిముంతల మెంకటరమణ

“శ్రీ మహా ప్రస్తావం”

చెమట చుక్క
కంటి చెమ్మ
నెత్తుటి బొట్టు
కలగలిసిన కవనం
అంతరాలపై అప్రకటిత కదనం

దోషిడి
ఆకలి
నిరుద్యోగం
ఇత్యాది రుగ్గుతలపై
వాడి వేడి భావాల దాడితో
ఎర్ర పదాల నిగనిగలు కురిపిస్తూ
బద్ద శబ్ద ఫిరంగుల విధ్వంసం

సమసమాజ సాహిత్య కేతనం

లయాత్మకత
వస్తు వైవిధ్యం
విష్వవ భావగర్భితమై

మహాప్రస్తావ కైతల కత్తులతో
ఖండించబడే వర్గ కుత్తుకలు

ధర్మరాజు స్వగ్రహిత యాత్ర
అలనాటి మహాప్రస్తావం
ధర్మాత్ముల సమలోక యాత్ర
ఇలనాటి మహాప్రస్తావం

వెయ్యెండ్ర సాహిత్య చరిత్రతో
నడిచినవారు “శ్రీ” లు మాత్రమే
నడిపించిన వాడే “శ్రీ శ్రీ”

- జినుకల మెంకట్, 9652092120

వెంటాడే వాక్యాలు

మదత భాస్కర్ కవిత్వం

‘అక్షరాల సభ’

- తండ హరీష్ గాడ్, 8978439551

ఇది ఆధునిక కాలపు
వరిస్థితుల్లోనుంచి మట్టిన
అవేదనకు అక్షరబద్ధమైన సభ.
ఇందులో కవి నమాజాన్ని
సంస్కరించాలనే తపణతోనే తన
కళాముందు కనబడుతున్న దృశ్యాలను
అక్షరాల్లో గుదిగుచ్చాడు. ‘అక్షరాల
సభ’ అనే పేరుతో కవితను
రాని ఆ కవితనే మస్తక
శీర్షికగా కూడా పెట్టి
‘అక్షరనివేదనం’ చేశాడు

ఈ కవి వస్తువుల కోసం
వెంపర్లాడే అవసరం లేకుండానే
తన చుట్టూ జరుగుతున్న సంఘటనలనుండే
ఎన్నుకున్నాడు. అలా చేయటం కవి కుండా ల్పిన సూక్ష్మాతి
సూక్ష్మమైన దృష్టి కోణమే. ఈ కవి కూడా ఆ వైమగా
అడుగులేస్తున్నాడు. అడ్డాకూలి(సామాజికం),
అతి సర్వత్ర వర్జయేత్త(మానవీయ కోణం),
జీవనవ్యాకరణం, ఆత్మబంధువు (స్త్రీవాద
దృక్షఠం), మూడోగన్న (దేశభక్తి),
కరోనా నేపథ్యంలో రాసిన కవితలు
(ఎక్కడి దొంగలు అక్కడే, ప్రక్కాళన
పర్యం) మొదలైన కవితలు పరిశీలిస్తే
కవికున్న పటిష్టతను తెలియజేస్తాయి.

వెంటాడే వాక్యాల్లో కి..

1. మధ్య “మూడోగన్న” తెరిస్తే
శత్రుమూకలకు నూకలు చెల్లినట్టే
నీ దైర్యంతో గడియకోసారి దేశం మీసం
మెలేస్తున్నది(మూడోగన్న)

సైనికుడి దేశోవను కొనియాడుతూ రాసిన వాక్యాలు ఇవి. ఇందులో
“మూడోగన్న” పద ప్రయోగం కొత్తగా కనపడుతుంది. కవి దేశాన్ని
ఎప్పటికప్పుడు అప్రమత్తం చేసే శివుని “మూడో కన్న”గా సైనికున్న
అభివర్ణిస్తాడు. మనమంతా స్వేచ్ఛగా జీవిస్తున్న విషయాన్ని, సైనికుని
త్యాగాన్ని తెలియజేసే వాక్యాలివి.

2. “బతుకు బస్టాండ్ అయినప్పుడల్లా
జీవితానికో కొత్త నిర్వచనం దొరుకుతుంది
(బతుకు బస్టాండ్)

ఈ కవితలో సాధారణంగా మనకు కన్నించే దృశ్యాలకు
జీవితాన్ని మేళవింపు చేసి కవిత్తికరించాడు. కొంత మానవీయ
కోణం, కొంత తాత్త్వికతను జోడించి ముగించాడు. బతుకు
బస్టాండ్ అప్పుడ్ది అని సాధారణంగా మనం జీవితంలో
వాడుతుంటాము. సులువుగా, సాటిగా తాకే మాటది.
తెలియకుండానే వాడుతున్న కవిత్తు రూపకమది. ఆ పదబంధాన్ని
కవిత్వంలోకి తీసుకురావటం చేత ఈ వాక్యాలు ఆసక్తిని
కలిగిస్తున్నాయి.

3. లీజర్ పిరియడ్ లేని
ఆమె ప్రైంటేబుల్ సు
తయారు చేసింది ఎవరోనని
ఆలోచిస్తున్నాను(జీవన వ్యాకరణం)

ఈ వాక్యాలన్ని కవి కరోనాకాలంలో తెలుసుకున్నవి.
ఇంటిదగ్గరే ఉంటూ ఆమెను పొద్దుస్తమానం గమనించి
ఓ నిర్ణయానికొచ్చి రాసిన వాక్యాలు. కవికి వచ్చిన
అలోచన తరతరాల నలిగింపుకు నిదర్శనమే.
స్త్రీ జీవనవిధానాన్ని చర్చలోకి తీసుకొచ్చిన
వాక్యాలివి.

4. “కవి అమ్ములపొదినిండా
ప్రశ్నల భాషాలే
కవి సమస్యల పద్మహృషేన్ని
ఛేదించే యోధుడు”

కవికుండాల్చిన దృక్ఫథాన్ని ఈ కవి ఈ వాక్యాల్లో
తేటతెల్లం చేశాడు. కవంటే ప్రశ్నించే
గొంతుక. ఇంతవరకేనని ఓ పరిధిలో
చుట్టబడేవాడు కాదు. ప్రతి సమస్యలో
తాను వాన్తవికతను
వెతుక్కుంటాడు. నిజంగా కవంటే
అన్నివైమలుగా అన్నిచోట్ల
నిలబడేవాడే. కవిని యోధుడన్న ఈ
కవి వాక్యాన్ని మరిచిపోలేము.

నోస్టాళియాలోకి వెళ్ళి బాల్యాన్ని
తడుముకుంటాడు. కరోనాతో అతలా
కుతలమయిన నిరుద్యోగుల జీవితాలను
కవిత్వం ద్వారా పరామర్శిస్తాడు. నగర
జీవిత అస్తవ్యస్తాన్ని కలవరిస్తాడు. ఆప్టిసి
కార్బుకుల వ్యధల్లోకి తొంగి చూస్తాడు. మొత్తంగా
కవి ఈ కవితా సంపటిలో భావుకతనే కాదు, అభ్యదయాన్ని
కూడా పొట్లం కట్టాడు. అక్షరాలతో ప్రశ్నలను రేకెత్తించే కవిత్వ
సభను మనముందుకు తీసుకొచ్చిన ఈ కవి అభిసందనీయడు.

అంతరించిపోతున్న ఆప్రికన్ ఏనుగుల జాతులు...

అంతరించిపోతున్న జంతు జాతుల జాబితాలోకి ఆప్రికన్ అడవి ఏనుగుల జాతి, సవన్నా ఏనుగుల జాతిని అధికారికంగా చేర్చినట్టు ఇంటర్వైషనల్ యూనియన్ ఫర్ కన్జర్వేషన్ ఆఫ్ నేచర్ (IUCN) ప్రకటించింది. గత కొన్సెండ్లుగా ఈ రెండు ఆప్రికన్ ఏనుగుల జాతి హనికర స్థాయి నుంచి అంతరించిపోతున్న స్థితికి చేరుకున్నాయని ఆప్రికన్ ఫారస్ట్ ఎలిఫెంట్ పేర్కొంది. ఆప్రికన్ ఏనుగు జాతులు అక్కడి పర్యావరణ వ్యవస్థలతో పాటు ఆర్థిక వ్యవస్థలపై కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. కానీ, కొన్సెండ్లుగా ఈ రెండు జాతులు క్రమంగా అంతరించిపోవడం అందోళనకు గురిచేస్తోంది. గతంలో ఈ రెండు జాతుల ఏనుగులను ఏక జాతిగా గుర్తించారు. కానీ, ఇప్పుడు రెండు ఆప్రికన్ ఏనుగు జాతులను రెండు విభిన్న జాతులుగా గుర్తించింది.

కొన్ని జన్మవు ఆధారాలతో ఐయూసీఎన్ ఈ దిశగా నీర్చయం తీసుకుంది. ఫారస్ట్, సవన్నా ఏనుగులు జన్మపరంగా 5 లక్షల ఏండ్ల క్రితమే భిన్న జాతులుగా మారినట్టు ఆధారాలు ఉన్నాయి. సవన్నా జాతి ఏనుగులు ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద జాతి ఏనుగులుగా గుర్తించారు. అయితే ఆప్రికన్ అడవుల్లో కనిపించే ఈ రెండు ఏనుగు జాతులు చాలా చిన్నమొత్తంలో కనిపిస్తాయి. ఏటి ఆహారపు అలవాట్లు కూడా భిన్నంగా ఉంటాయి. అత్యంత అరుదుగా ఒకదానికొకటి ఎదురుపడతాయి. గత 31 ఏండ్లలో ఆప్రికన్ అడవి ఏనుగుల జాతి 86 శాతానికి క్లీషించింది. అలాగే గత 50 ఏండ్లలో కనీసం 60 శాతానికి సవన్నా ఏనుగుల జాతి క్లీషించినట్టు పేర్కొంది.

